

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№ 26 (12302)
1 июли
соли 2021

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

Комебиҳои мо аз файзи ваҳдат аст

Паёми шодбошии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба ифтихори Рӯзи Ваҳдати миллӣ

Ҳамватанони азиз!

Ҳамаи шуморо ба ифтихори Рӯзи ваҳдати миллӣ ва ба имзо расидани Созишномаи умумии истиқрори сулҳу ва ризоияти миллӣ, ки яке аз санаҳои муҳиму таърихӣ Тоҷикистони соҳибистиклол мебошад, самимона табрик гуфта, ба ҳар як хонадони кишвар саломатӣ, рӯзгори пурсаодат ва камебиву иқболи нек орзу менамоем.

Бисту чор сол мешавад, ки мо – сокинони Тоҷикистони бихиштоса дар фазои сулҳу ваҳдати миллӣ кору зиндагӣ дорем. Тайи ин солҳо кулли сокинони кишвар хуб дарк намуданд, ки ваҳдати миллӣ заминаи саодати мардум ва таҳкурсии пешрафту ободии Ватани азизи мо – Тоҷикистон мебошад.

Бисёр рамзист, ки Рӯзи ваҳдати миллӣ дар соли чашни муқаддасу бузурги миллиамон 30 – солигии истиқлоли давлатӣ таҷлил мегардад.

Ин рӯзро мо ҳамчун рӯзи пирӯзии миллати куҳанбунёди тоҷик бар қувваҳои аҳримани, ҳамчун рӯзе, ки ба фоҷиҳои миллат нуқта гузошт ва ҳамчун рӯзи аз имтиҳони саҳту сангини таърих гузаштани давлати тоҷикон таҷлил мекунем.

Дар ҷанги таҳмили шаҳрвандие, ки дар оғози даврони соҳибистиклолии кишварамон ба вуқӯъ пайваست, даҳҳо ҳазор ҳамватанони бегуноҳи мо курбон шуданд, даҳҳо ҳазор модарон бе фарзанд, занон бе саробон ва тифлон ятим монда, зиёда аз як миллион нафар шаҳрвандони мо дар дохилу хориҷи мамлакат ба гуреза табдил ёфтанд.

Хатари аз ҳама дахшатнок дар он шабу рӯзҳо ин буд, ки эҳтимоли пароканда шудани миллати тоҷик ва аз байн рафтани давлати ҷавони

тоҷикон ба воқеияти талхи таърихи муосири мамлакат табдил ёфта буд.

Мардуми шарифи Тоҷикистон хуб дар ёд доранд, ки раванди истиқрори сулҳу субот ва ваҳдати миллӣ ҳанӯз аз Иҷлосияи XVI-уми сарнавиштоси Шӯрои Олии кишвар оғоз гардида буд.

Маҳз дар натиҷаи амалӣ гардидани қарорҳои иҷлосияи воқеан таърихӣ дар мамлакат барои барқарорсозии сулҳу оромӣ, ҳамдигарфаҳмӣ, ризоияти миллӣ, бунёди арқони давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ, ҷомеаи озоди шаҳрвандӣ, низоми ҳуқуқи адолатпеша ва оғози барномаҳои рушди иҷтимоиву иқтисодӣ заминаи устувор гузошта шуд.

Меҳоҳам бо ифтихор хотирнишон созам, ки дар ин раванди мушқилу тақдирсоз, яъне таъмин намудани сулҳу оромӣ, ҳамдигарфаҳмӣ ва ваҳдати миллӣ нақши ҳалқунанда танҳо ба мардуми Тоҷикистон тааллуқ дорад.

Зеро фақат майлу иродаи мардуми кишвар ба роҳбарияти давлат ва Ҳукумати мамлакат барои расидан ба ҳадафи ягона дар он айём – таъмин намудани сулҳу оромӣ, суботи сиёсӣ ва ваҳдати миллӣ неру мебахшид.

Имрӯз ваҳдати миллӣ ба яке аз арзишҳои муҳими ҷомеаи мо табдил ёфтааст ва масъалаи ваҳдату ягонагӣ дар қору фаъолияти давлат ва ҳар як фарди ҷомеа кадр манзалати баланд ва ҷойгоҳи муҳим дошта, мардуми Тоҷикистон ин арзиши миллиро ҳамеша ғиромӣ медоранд ва онро ҳифз мекунанд.

Аз баракати сулҳу оромӣ мо нақшаҳои худро доир ба пешрафти босуботи кишвар, ободониву созандагии Ватан ва зина ба зина бехтар гардонидани сатҳи сифати зиндагии мардум дар доираи чор

26.06.2021, шаҳри Душанбе

ҳадафи стратегияи миллӣ муайян ва муттаҳид намудем, ки имрӯз бо дастгирии самимона ва саъю талоши ватандӯстонаи ҳалқамон дар ҷодаи амалӣ гардонидани онҳо бо қадамҳои устувор пеш рафта истодаем.

Имрӯз мардуми шарифи Тоҷикистон хуб дарк кардаанд, ки амалӣ гардидани ҳамаи омолу орзу ва нақшаву ниятҳои ҳар фарди ҷомеа, пешрафту тараққиёти давлат ва ободии Ватан маҳз ба сулҳу оромӣ, суботи қомили сиёсӣ ва ваҳдати миллӣ вобаста мебошад.

Ҳусусан, дар шароити ниҳоят ҳассоси ҷомеаи ҷаҳонӣ, торафт мураккаб шудани авзои сиёсӣ-иқтисодии ҷаҳон, паҳншавии бемориҳои сироятӣ ва пачида гардидани раванду тамоюлҳои ҷаҳонишавӣ ҳифзи сулҳу суботи ҷомеа ва таҳкими ваҳдати миллӣ аз ҷумлаи вазифаҳои муқаддаси ҳар як фарди бонангу номуси миллат ба шумор меравад.

Ҳоло ки мо дар давраи омодагӣ ба таҷлили 30-юмин солгарди истиқлоли давлатӣ қарор дорем, бояд тамоми имконияту неру ва саъю талоши худро ба он равона созем, ки ин чашни муқаддасу бузурги миллиамонро дар рӯҳияи баланди ватандӯстиву ватанпарварӣ, созандагиву бунёдкорӣ, таҳкими ваҳдати миллӣ ва дастовардҳои сазовор истиқбол гирем.

Бори дигар фарорасии Рӯзи ваҳдати миллиро ба тамоми мардуми шарифи кишвар самимона табрик гуфта, ба ҳамаи онҳо рӯзгори ободу осуда, бахту иқболи баланд ва ба Тоҷикистони маҳбубамон ваҳдати оромии ҷовидона орзу менамоем.

Рӯзи Ваҳдати миллӣ муборак бошад, ҳамватанони азиз!

ДАР ИН ШУМОРА:

Баррасии масоили рушди тафаккури хонандагон
саҳ. 4

Хатлон: вусъати бунёди мактабҳо

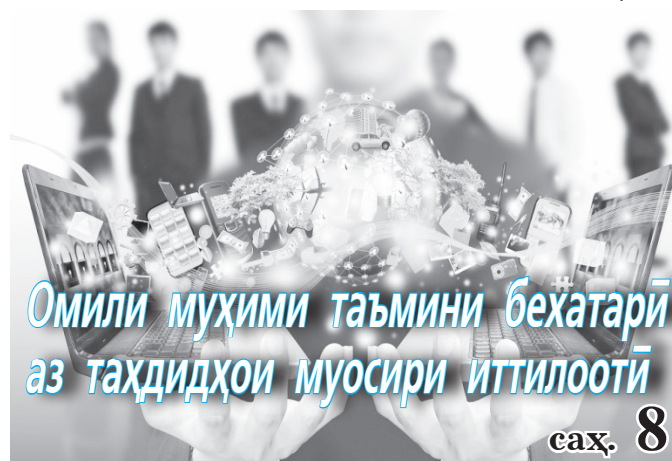
Таъмини либоси мактабӣ қонеъкунанда аст?

Мо бо китобҳои дарсиамон ифтихор дорем

саҳ. 7

Омили муҳими таъмини беҳатарӣ аз таҳдидҳои муосири иттилоотӣ

Ташаккулбахши шахсият

саҳ. 11

Сотим Улуғзода – публицист

саҳ. 14

► ДОВТАЛАБ – 2021

ММТ: аз 1 то 7 июл даври асосии имтиҳони марказонидаи дохилшавӣ баргузор мегардад

Аз 1 то 7 июли соли равон даври асосии имтиҳони марказонидаи дохилшавӣ, имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати махсус ба муассисаҳои таълими таҳсилоти миёна ва олии касбии мамлакат баргузор мегардад.

Тавре котиби маркази матбуоти Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Замира Абдусаломзода иброз дошт, дар баробари баргузор гардидаи даври асосии имтиҳонҳо барои довтолабон ба муассисаҳои таълими таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати махсус низ дар донишгоҳу донишқадаҳо доир мегардад. Имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати махсус аз ҷониби масъулони донишгоҳу донишқадаҳо қабул ва баҳогузорӣ гардида, балҳои бадастовардаи ҳар як довтолаб аз имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати махсус ба Маркази миллии тестӣ фиристода шуда, бо балҳои имтиҳонҳои асосӣ зам мегардад.

Декани факултаи энергетика, котиби масъули комиссияи қабули имтиҳонҳои дохилшавӣ Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М. Осимӣ Ҷамшед Раҳимов иттилоъ дод, ки дар донишгоҳи мазкур имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати махсус аз 1 то 8 июли соли равон доир мегардад.

Ба гуфтаи ҳамсухбати мо, аз довлатаб барои иштирок дар имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати махсус шиноснома, даъватномаи ММТ ва расид (квитансия, маблағи он 30 сомонӣ, ки инро Ҳадамоти зиддинхсории назди Хукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намулдааст) талаб карда мешавад. Дар Донишгоҳи техникии

Тоҷикистон ба номи М. Осимӣ аз рӯи ду ихтисос, меъморӣ ва дизайни муҳити меъморӣ имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати махсус доир мегардад. Дар имтиҳонҳои ҳайати ҳакамон масъулони асосии донишгоҳ ва устод иштирок менамоянд.

Мавсуф зикр намуд, довлалабоне, ки дар даври иловагии бақайдгирӣ номнавис гардиданд, ё дар даври асосии аз имтиҳонҳои эҷодӣ ва маҳорати махсус иштирок карда натавонистаанд, рӯзҳои 9 ва 10 июл дар даври иловагӣ иштирок карда метавонанд.

Ба гуфтаи котиби маркази матбуоти Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои таъмини шаффофият ва назорати раванди имтиҳонҳо дар ҳар маркази имтиҳонӣ комиссияи ҷамъиятӣ фаъолият мекунад, ки ҳайати онро мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр ё ноҳияе, ки дар ҳудуди он маркази имтиҳонӣ амал мекунад, муайян ва тасдиқ кардааст.

Инчунин, дар шароити паҳншавии бемории COVID-19 як қатор тадбирҳои иловагӣ

ба нақша гирифта шудаанд. Аз ҷумла, ҳар як маркази имтиҳонӣ бо мавод ва воситаҳои зарурӣ тибқи талаботи санитарии гигиенӣ ва эпидемиологӣ таъмин мегардад. Дар ҳар як маркази имтиҳонӣ иловатан як корманди техникаӣ барои анҷом

додани корҳои безаргардонӣ дезинфексия ҷалб мегардад. Корҳои тамизгардонӣ зиддиуфунӣ, дезинфексия як рӯз пеш аз оғози имтиҳонҳо шурӯъ гардида, дар ин рӯз поксозии ҳамаи синфхонаҳои имтиҳонӣ ва ҳуҷраҳои дигар ба кулӣ анҷом дода мешавад. Ҳамчунин дар ҳар як маркази имтиҳонӣ бунгоҳи тиббӣ ташкил гардида, бо кормандони тиб ва маводи зарурӣ барои ёрии аввалини тиббӣ таъмин карда шудааст. Пеш аз воридшавии довлалабону шахсони дигар ба маркази имтиҳонӣ ҳарорати бадани ҳар яки онҳо санҷида мешавад.

Ёдовар мешавем, довлалабоне, ки дар даври иловагии бақайдгирӣ аз 10 то 30 июн ҳуҷҷатҳои худро месупоранд, имтиҳонҳои дохилшавиро баъд аз ҷамъбасти даври асосӣ мегузаранд.

► БУНЁДКОРӢ

Дар Ҷамоати деҳоти Воруҳи шаҳри Исфара ду синфхонаи нави таълимӣ барои омӯзиши барномаҳои компютерӣ ва дӯзандагӣ дар заминаи инфрасохтори намоёндогии филиали Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон бунёд гардида, аз ҷониби Агентии меҳнат ва шугли аҳолии Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар синфхона

Синфхонаҳои нав барои омӯзиши барномаҳои компютерӣ ва дӯзандагӣ

бо 10 мошинаи дӯзандагӣ ва 10 дастгоҳи компютерӣ муосир таъмин гардиданд. Дар заминаи ин синфхонаҳо имкон дорад, ки дар ду баст то 80 нафар хоҳишманд аз ҳисоби аҳолии бекор ва бекасб ба касбомӯзӣ фаро гирифта шаванд.

Тавре аз Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба АМИТ «Ховар» иттилоъ доданд, дар чараёни ифтитоҳи синфхонаҳои таълимӣ муовини якуми вазири меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон Абдуғаффор Раҳмонзода ва муовини якуми раиси вилояти Сугд, раиси шаҳри Исфара ва дигар намоёндогони мақомоти дахлдор иштирок намуданд.

Бинои нави таълимии коллеҷ

Ба ифтихори ҷашни Ваҳдати миллӣ ва сазовор пешвои гирифтани 30-солагии Истиклоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Муассисаи давлатии таълимии коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода бинои нави таълимӣ иборат аз маркази машваратии тестӣ, маркази ҳунаромӯзии истеҳсолӣ

ва синфхонаҳои иловагӣ ба истифода дода шуд.

Дар ифтитоҳи бинои нави раиси шаҳри Турсунзода Парвиз Акрамзода, муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Нуралӣ Собирзода, омӯзгорону донишҷӯён ва меҳмонон ширкат намуданд.

Раиси шаҳри Турсунзода Парвиз Акрамзода зикр кард, ки дар партави сиёсати маорифпарваронаи Пешвои миллат ҷиҳати омӯзиши илму дониш дар кишвар ба толибилмон имкониятҳои мусоид фароҳам оварда шудааст. Ҷунонки муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон Нуралӣ Собирзода изҳор дошт, эътимод дорад, омӯзгорону донишҷӯёни коллеҷи омӯзгорӣ шаҳри Турсунзода сазовори боварии муҳтарам Пешвои миллат гардида, ба сатҳи сифати таълим бештар таваҷҷуҳ зоҳир намуда, илмро ҳамчун пояи устувори давлат ва ҷомеа доништа, барои рушди пайвастаи он кӯшиш ба ҳарҷ медиханд.

Дар идома як зумра омӯзгорону донишҷӯён барои саҳми муносиб дар рушди соҳа ва иштироки фаёлони дар ҷорабинҳои сиёсӣ ҷамъиятӣ бо ифтихорномаву сипосномаҳои Вазорати маориф ва илм, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳр ва Кумитаи иҷроияи Ҷизби Халқии Демократии Тоҷикистон дар шаҳр сазовор гардиданд.

► ОЗМУН

Олимпиадаи байналмилалӣ оид ба арифметикаи менталӣ

Дар литсей-интернати Президентӣ ба муносибати раёсати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Созмони Ҳамкории Шанхай

менталӣ баргузор гардид.

Мусобиқоти зехнии Олимпиадаи байналмилалӣ оид ба арифметикаи менталӣ имкон медиханд, ки омилҳои ҳамкорӣ судмандро, ки дар консепсияи мавҷудият ва фаъолияти СҲШ ҷой дода шудаанд, татбиқ гардад.

Ҳамчунин, зикр гардид, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон як навъ пуле шудааст, ки на танҳо сиёсатмадорон, дипломатҳо ва дигар шахсиятҳо, балки кӯдаконро ба ҳам васл мекунад, ки дӯстӣ ва таассуроти онҳо тамоми умр боқӣ мемонад ва дӯстони нави, ки онҳо дар рафти муошират пайдо мекунад, барои муттаҳидшавии бештар ва самаранокӣ кишварҳоямон дар оянда мусоидат намояд.

Ёдовар мешавем, ки натиҷаи озмун 25 июни соли равон дар муассисаи мазкур ҷамъбаст гардида, ғолибони олимпиадаи байналмилалӣ оид ба арифметикаи менталӣ бо «Ифтихорнома» ва тухфаҳои кадронӣ мегарданд.

(СҲШ) бо супориши Хукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Комиссияи миллий оид ба корҳои ЮНЕСКО дар Тоҷикистон якҷо бо Академияи STEEM — таҳсилоти Империяи дониш ва иштироки зиёда аз 130 нафар толибилм аз кишварҳои СҲШ бори нахуст олимпиадаи байналмилалӣ оид ба арифметикаи

▶ РОБИТА

Форуми иқтисодии Созмони Ҳамкории Шанхай

Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳиссаи савдои хориҷиро бо давлатҳои Созмони Ҳамкории Шанхай (СХШ) то 61 фоиз афзоиш додааст, ки бузургтарин шарикони тижорати кишвар Россия, Чин, Қазоқистон ва Ўзбекистон ба ҳисоб мераванд. Ин матлабро Вазир рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон Завқӣ Завқизода дар Форуми иқтисодии Со-

Ибраз гардид, ки солҳои охир минтақаи СХШ дар соҳаҳои рушди иқтисоди рақамӣ, тижорати электронӣ ва инноватсия ба пешрафти чашмрас ноил гардидааст, аммо дар ин самтҳо ханӯз ҳам имкониятҳои зиёди истифода нашуда мавҷуданд.

Иттилоъ дода шуд, ки савдои электронӣ тақрибан 20 фоизи савдои ҷаҳониро ташкил дода, тибқи арзёбии коршино-

змони Ҳамкории Шанхай, ки имрӯз дар сатҳи вазирони иқтисод ва робитаҳои иқтисодии хориҷӣ дар мавзӯи «Тақвияти ҳамкориҳо дар самтҳои иқтисоди рақамӣ, тижорати электронӣ ва инноватсия» дар Душанбе доир гардид, баён намуд.

Дар форум вазирон ва намоёндагон аз кишварҳои аъзо ва нозири СХШ - Россия, Чин, Қазоқистон, Қирғизистон,

сонӣ соҳа он то соли 2025 то 25 фоиз афзоиш меёбад.

Дар Форум вазир рушди иқтисоди Федератсияи Россия М.Рошетников, вазир савдо ва ҳамгирони Ҷумҳурии Қазоқистон Б. Султанов, вазир иқтисоди Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон Х. Карима, муовини вазир сармоягузори ва савдои хориҷии Ҷумҳурии Ўзбекистон О.Рустамов, муовини вазир иқтисоди

Ҳиндустон, Покистон, Ўзбекистон, Афғонистон, Беларусь, Озарбойҷон, Эрон ва намоёндагони бахши хусусӣ иштирок намуданд.

Зикр шуд, ки дар асоси дастури супоришҳои Пешвои миллат дар кишвар барои рақамикунони соҳаҳои иқтисоди миллий, тижорати электронӣ ва содагардонии расмиёти савдо як зумра корҳои назаррас амалӣ шудаанд. Қабули концепсия ва барномаи рушди иқтисоди рақамӣ, расман ба ҷаҳонӣ оғоз намудани Портали савдои Тоҷикистон аз соли 2019, ки то имрӯз аз он зиёда аз 270 ҳазор нафар аз 40 кишвари ҷаҳон истифода намудаанд, аз ҷумлаи ин тадбирҳо мебошад.

Ҷумҳурии Озарбойҷон А.Элнур ва роҳбарони дигар ҳайатҳо оид ба густариши ҳамкориҳои муштарак дар самтҳои иқтисоди рақамӣ, тижорати электронӣ ва инноватсия баромад намуда, аз расми меҳмоннавозӣ ва дар сатҳи зарурӣ ташкил намудани форум ба ҷониби Тоҷикистон баҳои баланд доданд ва омодагии худро ҷиҳати харҷӣ бештар тақвият додани муносибатҳои тижоратию иқтисодӣ дар доираи СХШ ибраз доштанд.

Дар охири форум бо мақсади харҷӣ бештари тақвияти ҳамкориҳои минбаъда дар самтҳои зикршуда, дар доираи СХШ аз ҷониби иштирокчиёни Форум «Эълумияи Душанбе» қабул гардид.

▶ ҶАМОИШ

Чанд рӯз қабл дар маҷлисоҳои Донишқадаи ҷумҳуриявӣ тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф бо ибтикори роҳбарияти донишқада ҷамоини илмӣ дар мавзӯи «Ваҳдат - наҷоти миллат ва бақои давлат» баргузор шуд.

ломияи истиқлолияти давлати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор меравад. Муовини директори Институти шарқшиносӣ ва мероси хаттии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, шоир Бехрӯзи Забехулло дар масъалаи «Нақши омӯзгор дар таъмини раванди сулҳ» сухан

Шерозӣ, Саъдӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Ҷалолиддини Балхӣ ва баҳусус, Фаридаддини Аттор ва маснавии «Мантқиқ-ут-тайр»-ӯ, ки дар он тарғибу талқини ягонагии муттаҳидӣ равшану барҷаста ба мушоҳида мерасанд, бо тафсил сухан ронд. Китобдори

Наҷоти миллат ва бақои давлат

Ҷамоини роҳбари муассисаи мазкур, доктори илмҳои таърих Хоналӣ Қурбонзода ифтихор намуда, дар хусуси тақлили Рӯзи ваҳдати миллий дар кишвар сухан ронд. Сипас, муовини сардори раёсати тадқиқоти масъалаҳои соҳавии Маркази тадқиқоти стратегияи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Имомназар Каримӣ дар мавзӯи «Ваҳдат - наҷоти миллат ва бақои давлат» харф зад.

Мушовири бахши робитаҳои хориҷии Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон, шоир Абдуллои Раҳнамо суханронии худро ба мавзӯи «Таҳаввули мафҳуми «Ваҳдат» ва вазъияти имрӯзи он дар Тоҷикистон» бахшид. Мавсуф зикр кард, ки ваҳдат чун падидаи сиёсӣ сабаби бақои ҳаётии миллат гардид. Ӯ ҳамчунин, таъкид кард, ки Созишномаи истиқрори сулҳ ва ваҳдати миллий аз назари эътибори худ ҳамради Э-

ронда, зимнан изҳор дошт, ки барои устодону омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ адабиёти классикии форсу тоҷик сарчашмаи беминнат дар масъалаи омӯзонидани ғояҳои сулҳу оштии ва ваҳдату ягонагӣ ба шогирдон мебошад. Номбурда дар хусуси ақидаҳои ваҳдатгаронаи Ҷофизӣ

мактаби №67-и ноҳияи Рӯдакӣ Бекназар Худойназаров ва рӯзноманигор Шодӣ Раҷабзод андешаҳои худро пиромони Созишномаи истиқрори сулҳ ва ваҳдати миллий дар ҷумҳурии ҳамчун санади сарнавиштсози таърихӣ баён намуданд.

Ш. СУХАЙЛ,
«Омӯзгор»

▶ МИЗИ МУДАВВАР

Пояи рушду суботи ҷомеа

Дар Донишқадаи иқтисод ва савдои ДДТТ мизи мудаввар тахти унвони «Ваҳдат – пояи рушду суботи ҷомеа» баргузор гардид. Дар он олимон, устодони донишқада ва намоёндагон аз донишгоҳҳои олии шаҳри Хучанд иштирок намуданд.

Директори донишқада, дотсент Ҳомид Ҳошимзода Ҳасан дар бораи арзиши Ваҳдати миллий ва аҳамияти

тақдирсозии он сухан гуфт.

Мавсуф ибраз дошт, ки ин воқеаи таърихӣ, пеш аз ҳама, бо кӯшишу талошҳои қаҳрамононаи Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба даст омад ва ҳаёти имрӯзаи омосиштаву хушбахтонаи моро таъмин гардонид, ки ин худ неъматӣ бузург аст.

Мудири кафедраи «Таърихи Ватан ва археология»-и ДДХ

ба номи академик Бобочон Ғафуров Ҷ. Исоматдинов дар маърузаи худ тахти унвони «Роҳҳои таъшаққул ва хифзи Ваҳдати миллий» оид ба рӯйдодҳои фоҷианоки ҷанги шаҳрвандӣ, қурбонӣ ну муҳочирон, талафоту зарарҳои моддиву иқтисодӣ, пастравии иқтисодиёт, қафомонӣ дар ҳамаи соҳаҳо, расидан ба сатҳи баланди камбизоатӣ,

дастовардҳои пас аз бастанӣ созишномаи сулҳ ноилгардида маълумоти муфасссал дод.

Мудири кафедраи назарияи иқтисодии донишқада, профессор А. Азимов, устоди кафедраи ҷомеашиносӣ А. Ибодуллоев ва дигарон оид ба масъалаҳои матраҳгардида ибрази андеша намуданд.

Нуъмон
РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

▶ САБҚАТ

Беҳтарин донандагони китоби «Тоҷикон» дар Хатлон

Дар Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав бо ташаббуси Кумитаи иҷроияи ХХДТ дар вилояти Хатлон даври сеюми маҳфил – озмуни ҷумҳуриявӣ тахти унвони «Нақши китоби «Тоҷикон»-и Бобочон Ғафуров дар шинохти асосати миллий» миёни донишҷӯёни мактабҳои олии ва хонандагони синфҳои 10-11-и муассисаҳои таҳсилоти умумӣ доир гардид.

Дар озмуни мазкур беш аз 25 нафар иштирок намуда, миёни хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ба ҷойи якум Мунира Бобоева аз шаҳри Кӯлоб, ба ҷойи дуюм Саъхат Назарова аз ноҳияи Восеъ ва ба ҷойи сеюм Тоиршои Қадамшо аз ноҳияи Шамсиддини Шохин шарафӣ гардиданд. Миёни донишҷӯён ҷойи аввалро Шарифхон Азизӣ аз шаҳри Бохтар, ҷойи дуюмро Муборакшоҳ Юсуфов аз ноҳияи Данғара ва ҷойи сеюмро Шаҳноза Шарифова аз ноҳияи Ҷайхун сазовор шуданд.

► КОНФРОНС

Баррасии масоили рушди тафаккури хонандагон

Хафтаи гузашта дар толо-ри Пажӯишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомӣ бо иқдоми шуъбаи таҳсилот ва технологияи педагогии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон конфронси илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Консепсияи рушди тафаккури хонандагон» баргузор гардид. Конфронсро **Президенти АТТ, академик Ғуломқодир Бобизода** ифтитоҳ намуда, аз ҷумла, қайд кард, ки талаби замон аст, ки мутахассисони соҳаи педагогика, мактабшиносон, устодону омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ роҷеъ ва масъалаи рушди тафаккури интиқодӣ ва техникии хонандагон таҳқиқоти илмӣ густурдaro роҳандозӣ намуда, андешаҳои худро дар ин боб баён кунанд. **Мудири шуъбаи таҳсилот ва технологияи педагогии АТТ, номзоди илми педагогӣ Сайфидин Камолзода** дар мавзӯи «Технологияҳои рушди тафаккури хонандагон» харф зада, зикр намуд, ки дар шароити нави рушди ҷомеа дар назарияи таҳсилот ва амалияи таълим вазифа ва талаботи нав ба вучуд меояд. Он ба воридшавии Тоҷикистон ба ҷомеаи мутамаддини ҷаҳонӣ, ба рушди босуръати илмӣ-техникӣ вобаста буда, доираи мазмун таҳсилот, аз ҷумла, мазмун таҳсилоти томактабиро низ ба таври назаррас васеъ менамояд. Имрӯз дар мактаб фанҳое омӯхта мешаванд, ки чанд сол қабл боб ё

фасли ягон фанни таълимӣ буданд. Айни замон дар доираи таълими ҳамгиро принципҳо, низоми дидактикӣ ва мазмун таҳсилот муайян карда шудааст, ки ба асосҳои назариявӣ ва меъёрҳои дидактикӣ таъия менамояд ва дар нақшаи барномаҳои таълимӣ инъикос

гардидаанд. Ҳамзамон, бояд таъкид кард, ки дар шароити таълими ҳамгиро рушди тафаккури хонандагон мақсад ва ақидаи пешбарандаи раванди омӯзишро ташкил медиҳад. Таълими забони модарӣ бояд аз рӯйи мавод ва асоси матнҳое амалӣ гардад, ки робитаи мантиқии гузашта ва имрӯзаи Тоҷикистонро таъкид кунад, ҳаёти олами муосирро инъикос намояд ва хонандагонро ба баровардани ҳулосаи уму-

мии мантиқӣ раҳнамун созад. **Мудири шуъбаи педагогикаи муқоисавӣ ва мактаби муосири АТТ Баҳриддин Мухиддинзода** таваҷҷуҳи ҳозиринро ба масъалаи «Нақши синфхонаи мучахҳази таълимӣ дар рушди тафаккури техникии хонандагон» ҷалб намуда, қайд

АТТ Холмаҳмад Бобоёров дар мавзӯи «Нақши типҳои фаъолияти олии асаб дар инкишофи тафаккури хонандагон» сухан ронда, зикр кард, ки инкишофи амалҳои фикрӣ аз такмил ёфтани ҳосиятҳои фаъолияти олии асаб вобастагии калон дорад. Вобаста ба инкишоф додани тафаккури хонандагон ба назар гирифтани тафовути байни намоёнҳои типҳои фаъолияти олии асаб дар раванди таълим хеле муҳим аст. Бо дарназардошти вобаста будани инкишофи тафаккур ва типҳои ФОА зарурати ташаккул додани намуд ва амалҳои фикрии он пеш меояд. Ҳангоми дуруст ба роҳ мондани раванди таълим дар хонандагон амалҳои фикрӣ, аз қабилҳои таҳлил, таркиб, муқоиса, ҳулосабарорӣ, ҷамъбаст ва сифатҳои устувори системаи сигнали дуюм, пеш аз ҳама, нутқ, инчунин, қобилияти мутабиқаи ба шароитҳои нав, худташаккилдихӣ, худташаккилдихӣ, устувори психикӣ, инкишофи интиқоди эҷодӣ ва дигар тағйироти шахсият шакл мегиранд.

Мудири шуъбаи фанҳои табиӣ риёзӣ ва технологияи иттилоотии ПРМ ба номи А. Ҷомии АТТ С. Қурбонов дар мавзӯи «Истифодаи усули проблемагузорӣ дар дарсҳои математика» маъруза карда, таъкид намуд, ки таълими проблемавӣ дар омӯзиши фанҳои математика мавқеи муҳим дорад. Истифодаи таълими проблемавӣ дар хонандагон

малака, маҳорат ва қобилияти тафаккурро ташаккул медиҳад. **Омӯзгор ва психологӣ литсейи №1-и шаҳри Кӯлоб Ҳосият Назарова** дар хусуси вижагиҳои асосии рушди тафаккури хонандагон дар ҷараёни таълим харф зада, қайд кард, ки рушди тафаккури хонанда бештар ба солҳои аввал ва дувуми ҳаёти ӯ вобастагии дорад, ки дар ин марҳалаҳо оила нақши калонро мебозад. Яке аз хусусиятҳои дигари рушди тафаккури хонандагон дар давраи синни хурди мактабӣ бозӣ ба ҳисоб меравад, ки дар ин давра кӯдак аз ҷиҳати ҷисмонӣ, психикӣ ва тафаккур бо суръат тараққӣ мекунад.

Дар умум, тафаккур табиати иҷтимоӣ дошта, дар баробари пайдоиши ҷомеаи инсонӣ ба вучуд омада, рушду нумӯ ёфтааст...

Дар ҷараёни ҳамоиши илмӣ **сармутахассиси шуъбаи педагогикаи муқоисавӣ ва мактаби муосири АТТ Сулаймон Исмаилов, докторанти кафедраи психологияи ДМТ Фариза Файззода, доктори илми педагогика Файз Гулмадов, ходими илми АТТ Иззатулло Давлатшоев, омӯзгор аз шаҳри Ҳисор Сафаралӣ Рачабов** андешаву пешниҳодоти хешро дар масъалаи рушди тафаккури хонандагон ва баланд бардоштани сатҳи сифати донишазҳудкунии толибилмони таълимгоҳҳо баён намуданд.

Шодӣ РАҶАБЗОД,
«Омӯзгор»

► МУСОБИҚА

Донишгоҳи давлатии
Бохтар - ғолиби сабқат

Дар толори хурди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон мусобиқаи кушоди ҷумҳуриявӣ оид ба шохмот, ки бахшида ба 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон байни устодону кормандони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти «Ҷоми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон» доир гардида буд, ҷамъбаст шуд.

Ректори донишгоҳ Қ.Хушвахтзода иштирокчиёни мусобиқаи мазкурро самимона табрик намуда, таъкид дошт, ки мақсад аз баргузор намудани чунин мусобиқаҳо, пеш аз ҳама, тарғибу ташвиқи шохмот ҳамчун намуди ҷолиби варзиш, мустаҳкам намудани робитаи дӯстӣ миёни кишроҳи гуногуни ҷомеа, баланд бардоштани маҳорати касбии шохмотбозон мебошад.

Сардовари мусобиқа, раиси Федератсияи шохмоти шаҳри Душанбе, довари дараҷаи байналмилалӣ Илҳом Юнусов дар робита ба ҷараёни мусобиқа ва дар сатҳи баланди ташкилӣ баргузор гардидани он суханронӣ намуда, таъкид кард, ки бори дуюм аст чунин мусобиқаи ҷумҳуриявӣ бо иқдоми роҳбарияти ДМТ баргузор мегардад.

Ҷойи якум ба дастаи шохмотбозони Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н.Хусрав («Ҷоми ДМТ», Дипломи дараҷаи I ва мукофотпулӣ дар ҳаҷми 5000 сомонӣ), **ҷойи дуюм** ба дастаи шохмотбозони Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино («Ҷоми хурди ДМТ», Дипломи дараҷаи II ва мукофотпулӣ дар ҳаҷми 3000 сомонӣ) ва **ҷойи сеюм** ба дастаи шохмотбозони Донишгоҳи Осӣи Марказӣ дар шаҳри Хоруғ («Ҷоми хурди ДМТ», Дипломи дараҷаи III ва мукофотпулӣ дар ҳаҷми 2000 сомонӣ) дода шуд.

► ҶАЛАСА

ДМТ: мақолаҳои илмиро такмил мебояд

24-уми июни соли равон дар толо-ри Шӯрои олимони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, ректори донишгоҳ, профессор Қ.Хушвахтзода бо ҳайати тахририяти маҷаллаи «Паёми ДМТ, бахшҳои илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ, кормандони Маркази таъбу нашр, баргардон ва тарҷумаи донишгоҳ ҷаласа баргузор намуд.

Ректор фаъолияти илмиро аз

самтҳои афзалиятноки касбии устодону муҳаққиқони донишгоҳ арзёбӣ намуда, иброз дошт, ки силсиламаҷаллаҳои илмӣ донишгоҳ оинаи илми на танҳо ДМТ, балки тамоми ҷамҳурии доништа шудаанд. Бинобар ин, бехтар гардонидани мазмуну муҳтавои мақолаҳои илмӣ ва зифаи муҳими масъулон мебошад.

Таъкид шуд, ки соли ҷорӣ тала-

бот ба мақолаҳои илмӣ таҷдиди назар карда шуд, ки мақсади ин баланд бардоштани сифати мақолаҳо, ба меъёрҳои байналмилалӣ мутабиқ кардани онҳо ва зина ба зина баланд бардоштани сатҳи силсиламаҷаллаи «Паёми ДМТ» барои ворид гардидани онҳо ба маҳзани байналмилалӣ «Scopus» ва «Web of Science» мебошад.

ТАҶРИБАОМӢЗӢ

Понздаҳ нафар донишҷӯи факултаи геозекологияи Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров ҷиҳати

ва геологияи ин минтақаҳо маълумоти муҳиму муфид пайдо намоянд.

Баландкӯҳи Помир, ки онро «Бомӣ ҷаҳон» низ меноманд, асрҳои зиёд боз

рушди он ба таври назаррас ба захираҳои табиӣ, таърихию фарҳангӣ ва экологӣ туристӣ таъсири калон расонида мешавад.

Дар натиҷаи омӯзиши

кӯтоҳмуддати геозекологӣ, ки як воситаи таъминӣ рафтуомад ва ҷалби сайёҳони дохилу хориҷи кишвар мешавад, роҳандозӣ кардани «пресс-

Экспедитсияи донишҷӯён ба ВМКБ

татбиқи донишҳои назариявӣ ва гузаронидани экспедитсия ба Вилояти Мухтори Кӯхистони Бадахшон сафар намуданд.

Саёҳати мазкур, ки даҳ рӯз идома кард, ҷиҳати тавсеаи ҷаҳонбинӣ ва дониши тахассусӣ заминаи мусоид фароҳам овард. Тавре донишҷӯён зикр карданд, дар доираи ин иқдом мутахассисони соҳаи геозекология тавонистанд, ки доир ба ҷанбаҳои муҳим ва махсусиятҳои экологӣ

бо шароитҳои табиӣ, геологияи географӣ, экологӣ ва захираҳои сарватҳои зерзаминӣ ва сайёҳиаш таваҷҷуҳи олимони табиатшиносон ва намоёндагони дигар касбу корро ҷалб намудааст. Помир дорои захираҳои бузурги табиӣ, таърихию фарҳангӣ буда, имконияти рушди зиёда аз 30 намуди самтҳои туристӣ-рекреатсиониро фароҳам меоварад.

Дар солҳои охир, сайёҳӣ хусусияти оммавӣ пайдо карда, дар натиҷаи

махсусият, мушкилот ва афзалиятҳои минтақаҳои мазкур ҷиҳати таъмини пешрафти минтақа, инчунин, вобаста ба рушди бештари соҳаи сайёҳӣ Шодмон Нурматов, докторанти ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров пешниҳод менамояд, ки бо ҷалби мутахассисони хирфай ба роҳ мондани омӯзиши мунтазами ҷанбаҳои геозекологияи минтақа ба манфиат мувофиқ аст.

Ташкили хатсайрҳои

тур"-ҳо, ки ҷиҳати муаррифии минтақа ва ҷалби таваҷҷуҳи сайёҳон мусоидат хоҳад кард, гузаронидани озмунҳои гуногун миёни воситаҳои ахбори оммаи кишвар, ки махсус аз минтақаҳои мазкур маводи бехтарини табиғотӣ таҳия мекунанд ва ташкили мунтазами таҳқиқотҳои гуногун, таҷрибаҳои илмӣ ва экспедитсия - аз ҷумлаи дигар пешниҳодот аст, ки Ш.Нурматов таъкид кард.

Бахтовар САҒАРОВ

► БА ПЕШВОЗИ 30-СОЛАГИИ ИСТИҚЛОЛИ ДАВЛАТИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Бо ташаббуси мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Хатлон дар доираи дастури супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бахшида ба чашми 30-солагии Истиқлоли давлатии ҷумҳурӣ корҳои муайян ба анҷом расонда мешаванд. Аз ҷумла, бунёду на-всозии беш аз 7500 иншооти гуногун ба нақша гирифта шуда, дар 4000 иншоот корҳои сохтмонӣ азнавсозӣ аллакай анҷом ёфтааст, ки аз он 603 иншоот ба соҳаи маориф дахл дорад. Танҳо дар соли 2017 дар шаҳри Кӯлоб барои 3 ҳазор нафар хонанда муассисаҳои

таълимӣ дар маҳаллаи Абдушукурова бомаром идома дорад. Соли 2020 дар деҳаи Зарқалъаи Ҷамоати деҳоти Даҳана сохтмони бинои мактаби нави дуошёна иборат аз 8 синфхона, як утоқи корӣ барои омӯзгорон дар назди муассисаи таълимии №20 сохта ба истифода дода шуд.

Аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳр дар асоси нақшаи тасдиқ гардида, сохтмони 9 бинои нави муассисаи таълимӣ дар ҷамоатҳои деҳоти Даҳана, Зиракӣ, Кӯлоб ва Зарбдор тахрезӣ шуда, аллакай корҳои ташкилию омодагӣ оғоз гардидааст. Бояд қайд намуд, ки

нои дуошёнаи таълимӣ барои 180 ҷойи нишаст дар назди муассисаи таълимии №11 аз тарафи фонди Бунёди миллии иҷтимоии Тоҷикистон идома дорад. Ҳамчунин, бунёди синфхонаҳои иловагӣ аз тарафи соҳибкорони маҳаллӣ дар назди муассисаҳои таълимии №40 ва №60 дар арафаи анҷомёбӣ қарор дошта, дар назди муассисаҳои таълимии №№7,21, 30 барои 862 ҷойи нишаст дар як баст ва бинои нави шӯбаи маорифи ноҳия ба нақша гирифта шуда, корҳои лоиҳакашӣ идома дорад.

Дар ноҳияи Фарҳор айни ҳол аз 66 муассисаи таълимии ноҳия 17-тояш дар ҳолати

қарор дорад.

Танҳо дар соли таҳсили 2018-2020 дар 85 муассисаи таълимӣ 318 синфхонаи иловагӣ барои 8585 ҷойи нишаст дар як баст ва 2 муассисаи томақтабӣ бо фарогирии 130 нафар хонанда сохта ба истифода дода шудааст. Дар соли таҳсили 2020-2021 дар назди муассисаи таълимии №23 бинои иловагӣ иборат аз 10 синфхона барои 250 ҷойи нишаст сохта шуда, аз тарафи соҳибкор Сайид Абзам ва дар назди муассисаи таълимии №20 таъмири маҷлисох ва бинои ошхонаи мактаб аз тарафи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Хатлон

► ХАВАРҶО АЗ ВМКБ

Донишҷӯёни Бадахшон
голиб омаданд

Бахшида ба 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Хучанди вилояти Сугд олимпиадаи ҷумҳуриявии донишҷӯёни муассисаҳои олии касбии кишвар тахти унвони «Дониш талабу бузурги омӯз...» баргузор гардид.

Донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М.Назаршоев

низ дар олимпиада иштирок на-муда, ҷойҳои намоёнро ба даст оварданд.

Фаҳрия Мирзохонова, донишҷӯи курси чоруми факултаи педагогика аз фанни педагогикаи умумӣ сазовори ҷойи аввал, Мародбахт Назархонова, донишҷӯи соли чоруми факултаи таърих аз фанни фалсафа ва Икболшо Лутфишоев, донишҷӯи курси чоруми факултаи филологияи англисӣ аз фанни забони англисӣ сазовори ҷои дуюм гардида, бо дипломи дараҷаи I ва 2-и Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон мушарраф шуданд.

Дидора РАҲМАТШОЕВА

Омӯзиши иловагии
ҳадафнок

Бо ибтиқори раёсати маорифи вилоят ва созмони ҷамъиятии «Чуръат» дар шаҳри Хоруғ ба ифтихори Рӯзи Ваҳдати миллии озмуни вилоятии «Спелинг Би» баргузор гардид, дар он 150 нафар бехтарин омӯзгорони забони англисии муассисаҳои таълимии вилоят ширкат доштанд.

Сарвари созмони ҷамъиятии «Чуръат» Саъдӣ Хушвақтов арз дошт, дар ҳамкорӣ бо раёсати маорифи вилоят дар асоси талаботҳои ойиннома, дар 68 муассисаи таълимии вилоят омӯзиши иловагии забонҳои русӣ ва англисиро пеш бурда, дар ин омӯзишҳо зиёда аз се ҳазор нафар тахсил доштанд.

Ғолибони озмуни ҷумҳуриявӣ аз тарафи раиси вилоят ва роҳбарияти созмони ҷамъиятии «Чуръат» бо мукофотпулӣ ва тухфаҳои хотиравӣ қадр карда шуданд.

Толори варзишӣ
дар Навобод

Бо дастгирии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар назди муассисаи тахсилоти миёнаи умумии № 28-и Ҷамоати деҳоти Навободи ноҳияи Шугнон сохтмони бинои нави толори варзишӣ идома дорад.

Сохтмони толорро корхонаи дорои масъулияти маҳдуди «Бунёд» ба уҳда дорад. Инчунин, дар шафати толор бинои дуошёна қад афрохта, ду синфхонаи компютерӣ ва ду ҳаммомро фарогир аст.

Ҷ. ҚОЗИБЕКОВ,
«Омӯзгор»

ХАТЛОН: вусъати бунёди мактабҳо

нав ва синфхонаҳои иловагӣ сохта ба истифода дода шудааст. Дар солҳои 2018-2019, тибқи нақшаи ҷорабинҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳр дар назди муассисаҳои таълимии №№ 17,36 ва 39 бунёди синфҳои иловагӣ барои 325 ҷойи нишаст дар як баст аз тарафи кумитаи падару модарон ва соҳибкорон ба тариқи ҳашар ба анҷом расонида шудааст. Ҳамчунин, дар соли 2019 бо дастгирии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар назди муассисаи таълимии №2 бинои нави таълимӣ барои 640 нафар ҷойи нишаст ва дар маҳаллаи 20-ум бинои муассисаи нави таълимӣ барои 624 нафар ҷойи нишаст бо талаботи замони ва мучахҳаз бо воситаҳои нави таълимӣ сохтанду мавриди баҳрабардорӣ қарор дода шуд.

дар шаҳр сохтмони зиёда аз 9 муассисаи таълимии типии нав, таъмир ва азнавсозии 10 муассисаи таълимӣ, сохтмони 55 синфхонаи иловагӣ ва сохтмони 2 муассисаи томақтабӣ барои 200 нафар тарбиятгиранда ба нақша гирифта шудааст.

Дар ноҳияи Ш. Шохин 188 иншооти ҷашнӣ ба нақша гирифта шудааст. Аз соли 2016 то 2020 синфҳои иловагӣ барои 144 ҷойи нишаст дар назди муассисаи таълимии №5 аз тарафи БМИМТ, бинои нави таълимӣ барои 240 ҷойи нишаст дар назди муассисаи таълимии №9 аз тарафи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, бинои иловагӣ барои 144 ҷойи нишаст дар назди муассисаи таълимии №40 аз ҳисоби БМИМТ ва ҚТ(НИСФТ), муассисаи нави таълимӣ барои 125 ҷойи нишаст дар назди муассисаи таълимии №47 аз тарафи БМИМТ ва сохтмони муассисаи нави таълимӣ барои 80 ҷойи нишаст дар назди муассисаи таълимии №58 аз тарафи ФРСА, соли гузашта сохтанду мавриди истифода қарор дода шудааст. Мутаассифона, соли гузашта дар ноҳия ягон муассисаи таълимии типии нав сохта ба истифода дода нашудааст. Дар соли 2021 дар назди муассисаи таълимии №№8, 11 синфхона барои 320 ҷойи нишаст дар як баст аз ҳисоби бучаи ҷумҳуриявӣ, дар назди муассисаи таълимии №10,10 синфхона барои 300 ҷойи нишаст дар ду баст ва дар муассисаи таълимии №28,12 синфхона барои 500 ҷойи нишаст дар ду баст бо маблағгузори раёсати сохтмони вилояти Хатлон идома дорад. Бояд тазаққур дод, ки сохтмони би-

садамавӣ ва 25 адади дигар ба азнавсозӣ ва сохтмони синфхонаҳои иловагӣ эҳтиёҷ доранд. Мавриди зикр аст, ки мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия дар соли 2019 дар назди муассисаҳои таълимии №№ 20,38,47 ва 52 синфи иловагӣ барои 250 ҷойи нишаст аз тарафи кумитаи падару модарон ва соҳибкорон ба тариқи ҳашар ба анҷом расонида шудааст. Соли 2020 дар назди муассисаҳои таълимии №№36,43 ва 44 сохтмони 10 синфхонаи иловагӣ барои 239 ҷойи нишаст дар як баст мавриди истифода қарор дода шуд. Дар соли 2021 ҳуҷҷатгузори сохтмони 12 синфхонаи иловагӣ дар назди муассисаи таълимии №22 барои 240 ҷойи нишаст, сохтмони бинои муассисаи таълимии №53 барои 240 ҷойи нишаст ва сохтмони бинои муассисаи таълимии №14 барои 240 ҷойи нишаст ба анҷом расида, дар соли 2021 оғоз мегардад.

Дар ноҳияи Мир Сайид Али Ҳамадонӣ бунёду таъмири 196 иншоот ба нақша гирифта шудааст. То имрӯз 120 адад иншооти таъйиноташон гуногун ба истифода дода шудаанд. Аз ҷумла, дар ноҳия 9 муассисаи таълимӣ таъмиру тартим гардида, синфхонаҳои иловагӣ сохта ба истифода дода шудааст. Дар соли таҳсили 2019-2020 13 синфхонаи иловагӣ дар назди муассисаи таълимии №42 аз тарафи Бонки Рушди Саудӣ ва 6 синфхона дар назди гимназияи давлатии №1 сохта ба истифода дода шуд. Сохтмони бинои муассисаҳои таълимии №№ 43 ва 51 бо суръат идома дошта, дар арафаи анҷомёбӣ

анҷом дода шудааст. Бояд қайд кард, ки аз тарафи корхонаи давлатии ҷумҳуриявии «Тоҷикагролизинг» дар назди муассисаи таълимии №35 сохтмони 2 синфхонаи иловагӣ, дар назди муассисаи таълимии №37 8 синфхонаи иловагӣ аз тарафи соҳибкор Шералӣ Шайхов, дар назди муассисаи таълимии №53 10 синфхонаи иловагӣ ба тариқи ҳашар дар назди муассисаи таълимии №55 сохтмони 4 синфхонаи иловагӣ бо қувваи сокинон дар назди муассисаи таълимии №54 сохтмони ошхонаи мактаб бо биноҳои ёрирасон аз тарафи соҳибкор Н. Шамшерзода ва сохтмони бинои нави кӯдакони хусусӣ барои 318 нафар тарбиятгиранда аз тарафи соҳибкор М. Абдулҳаева давом дошта, то рӯзи чашми 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди баҳрабардорӣ қарор хоҳад гирифт.

Дар ноҳияи Муъминобод бунёди 232 иншоот ба нақша гирифта шудааст. Айни ҳол дар 118 иншоот корҳои сохтмонӣ идома дорад. Дар солҳои 2019-2020 дар назди муассисаи таълимии №9, 10 синфхонаи иловагӣ барои 240 ҷойи нишаст аз тарафи БМИМТ сохта ба истифода дода шудааст. Ҳамчунин, дар назди муассисаи таълимии №51 аз тарафи ташкилоти «Эҳсони Сомониён» 6 синфхонаи иловагӣ ва дар назди муассисаи таълимии №35 тариқи ҳашар 4 синфхонаи иловагӣ бунёд гардидааст. Соли равон сохтмони бинои иловагӣ дар назди муассисаҳои таълимии №№5,7 ва 37 барои 720 ҷойи нишаст тархрезӣ ва ҳуҷҷатгузорӣ шуда, сохтмонаш дар соли 2021 оғоз мегардад. Қайд кардан бо маврид аст, ки дар назди муассисаи таълимии №38 аз тарафи Созмони Милали Муттаҳид ва Кумитаи ҳолатҳои фавқулодаи Ҷумҳурии Тоҷикистон 8 синфхонаи иловагӣ барои 160 ҷойи нишаст ва дар деҳаи Хосабой бо маблағгузори мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Хатлон барои 160 ҷойи нишаст дар як баст сохтмони мактаби нав оғоз гардид.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

► **БОЗОМӮЗӢ**

Такмили ихтисоси омӯзгорон - масъалаи муҳим

Бо дастгирии раёсати Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва бо ташаббуси Донишкадаи такмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии назди ДМТ дар донишгоҳи конфронси ҷумҳуриявии илмию амалӣ дар мавзӯи «Масоили мубрами такмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии назди ДМТ, ки бо ташаббуси Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон амалӣ гаштааст, гӯвоҳи гуфтаҳои болост. Зикр шуд, ки баланд бардоштани маҳорат ва малакаи касбии омӯзгорон, ба таври доимӣ ташкил кардани курсҳои тақмили ихтисос, бозомӯзӣ ва ҳарчи бештар шинос намудани онҳо бо технологияҳои муосири таълимӣ яке аз вазифаҳои асосии донишкада ба ҳисоб меравад.

Таҳсилоти олии касбӣ дар даврони соҳибистиклолӣ» баргузор гардид.

Конфронс ба 10-умин солгарди таъсиси Донишкадаи такмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии назди ДМТ бахшида шуда буд.

Дар чорабинӣ Муҳаммадҷусуф Имомзода, вазири маориф ва илм, Диловар Қодирзода, муовини вазири маориф ва илм, Қобилҷон Хушвахтзода, ректори ДМТ, ректорону намояндагон ва олимону муҳаққиқони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва намояндагони сохторҳои илмию таълимӣ кишвар иштирок намуданд.

Меҳмонон аз дастовардҳои илмию таълимӣ ва эҷодии устодону кормандони донишгоҳро, ки дар саҳни даромадгоҳи донишгоҳ ба намоиш гузошта шуда буд, тамошо карданд.

Ректори донишгоҳ, профессор Қ.Хушвахтзода зимни суханронӣ таъ-

кид намуд, ки Истиқлоли давлатӣ ба рои рушди тамоми соҳаҳои кишвар, аз ҷумла, илму маориф заминаи мусоид фароҳам овард. Дар тӯли 30 соли соҳибистиклолӣ мо бо дастовардҳои назаррас ноил гардидем. Таъсиси Донишкадаи такмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии назди ДМТ, ки бо ташаббуси Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон амалӣ гаштааст, гӯвоҳи гуфтаҳои болост. Зикр шуд, ки баланд бардоштани маҳорат ва малакаи касбии омӯзгорон, ба таври доимӣ ташкил кардани курсҳои тақмили ихтисос, бозомӯзӣ ва ҳарчи бештар шинос намудани онҳо бо технологияҳои муосири таълимӣ яке аз вазифаҳои асосии донишкада ба ҳисоб меравад.

Вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон М.Имомзода дар робита ба сиёсати маорифпарваронаи Пешвои миллат суханронӣ намуда, саҳми Донишкадаи такмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро дар баланд бардоштани донишу малакаи касбии омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ назаррас арзёбӣ намуд.

► **ТАЪТИЛ**

Оғози фаъолияти фароғатгоҳ

Лагери солимгардонии Суғд дари худро барои истироҳату фароғати толибилмон боз намуд. Дар маросими кушодашавии лагер намояндагони раёсати маорифи вилоят, падару модарони истироҳаткунандагон иштирок намуданд.

Дар вилояти Суғд ситоди вилоятии “Тобистон-2021” ташкил гардид. Имсол дар вилоят 15 адад лагери берунашарҳӣ амал намуда, дар назди дабистонҳо низ истироҳатгоҳҳои дохилимактабӣ барои толибилмон оғӯши худро боз менамоянд. Дар дохили муассисаҳои таълимӣ ташкил намудани 524 адад лагери наздимактабӣ пешбинӣ шудааст.

Айни замон истироҳатгоҳи “Шоҳин”, воқеъ дар шаҳри Гулистон, дари худро барои хонандагон боз кардааст. Дар истироҳатгоҳи солимгардонии кӯдакон, наврасон ва ҷавонони “20-солагии Истиқлолияти Тоҷикистон” истироҳати толибилмон дар баста аввал шурӯъ гардид. Дар он 150 нафар муҳассилин аз тамоми минтақаҳои кишвар барои истироҳату фароғат фаро гирифта шуданд.

Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

► **МУШКИЛОТ**

Тибқи иттилои раёсати маорифи вилояти Хатлон, нақшаи таъминоти хонандагони муассисаҳои таълимӣ бо либоси мактабии истеҳсоли ватанӣ дар соли таҳсили 2021-2022 389 ҳазору 808 ҷуфтро дар бар мегирад. Ба ҳолати 18-уми июни соли 2021 рафти иҷрои шартномаи тарафҳо (шуъбаи маориф ва коргоҳҳои дӯзандагии ватанию соҳибкорони инфиродӣ) барои соли таҳсили 2021-2022 аз 389 ҳазору 808 ҷуфт шартномаи басташуда, зиёда аз 100%-и иҷрои нақшаи шартномабандӣ таъмин гардида, иҷроиши шартнома бошад, (151929 ҷуфт либоси мактабӣ) дастраси хонандагон гардонида шудааст, ки 39 ҶОИИ нақшаро ташкил медиҳад.

Дар робита ба истеҳсол ва таъминоти либоси мактабӣ, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон 17-уми июни соли 2021 зимни мулоқот бо роҳбарону фаъолон ва сокинони вилояти Хатлон дар ноҳияи Данғара таъкид намуданд, ки гарчанде истеҳсоли либоси мактабӣ дар вилоят панҷ баробар афзоиш ёфтааст, вале сатҳи таъминоти хонандагон бо ин наму-

нин муроҷиат нашудааст. Инчунин, тибқи шартномаи миёни муассисаи таълимӣ ва коргоҳи дӯзандагӣ, ҳавасмандгардонӣ ба инобат гирифта шудааст. Ба андешаи ӯ, зарур аст, ки зимни шартномабандӣ ҳамроҳи директори муассисаи намоёндаи кумитаи падару модарон иштирок намояд ва аз вазъи ҳамкорӣ боҳабар бошанд.

Абдурахмон Ҷамолӣ, сокини ноҳияи Кубодиён изҳор дошт, аксаран либоси мактабӣ, ки аз тарафи коргоҳҳои дӯзандагӣ

Таъмини либоси мактабӣ қонеъкунанда аст?

ди маҳсулоти истеҳсоли худӣ қаноатбахш нест.

- Се нафар фарзандам дар муассисаи таълимӣ таҳсил мекунанд ва ҳамасола дар давраи таътил дар фикри харидории либоси мактабӣ, китоб ва дафтару ручка шуда, тавишӯ даводам бештар мешавад, - гуфт Сунатullo Абдуқаҳҳоров, сокини ноҳияи Кӯшонӣён.

Ба гуфти С. Абдуқаҳҳоров, дар шароити имрӯз бо сабаби гароншавии нархи маҳсулот ба ҳамаи фарзандон либоси ягонаи мактабӣ харидорӣ қаран ғайриимкон аст. Бинобар ин, мавсуф пешниҳод кард, ки дар асоси шартномаи мазкур бояд ба оилаҳои камбизоат либоси ройгон ё бо 50 ҶОИИ тахфиф дастрас карда шавад. Ба андешаи ӯ, аз тарафи соҳибкорони ватанӣ дар мувофиқа бо кумитаи падару модарони муассиса аз 1000 либос ба зиёда аз 10 нафар толибилм аз оилаҳои ниёзманди муассиса кумак расонидан ба нафъи кор хоҳад буд.

Дар масъалаи сифати либоси ягонаи мактабӣ роҳбари коргоҳи дӯзандагии “Сомон”-и ноҳияи Абдурахмони Ҷомӣ Муқаддас Султонова изҳор дошт, ки сифатро дар ҷойи аввал меғузурем ва маҳсулоти мо босифат аст. Матойи босифат бо дӯхти намуди туркӣ пешниҳод менамоем, ки ба талабот ҷавобгӯ аст. Коргоҳҳои дӯзандагӣ ба сифат диққат медиҳанд, зеро маълум аст, ки маҳсулоти пастсифат харидор надорад. Нархи либосҳои мон ҳам гарон нест. Масалан, барои синфҳои як, ду, се либоси духтарона 80, 100 ва 120 сомонӣ арзиш доранд. Ғайр аз ин, либосҳои барои дастгирии волидон ғайринақдӣ пешниҳод мекунем.

Ба таъкиди ӯ, ду соли ҳамкорӣ бо муассисаҳои таълимӣ ноҳияи Абдурахмони Ҷомӣ беш аз 13 ҳазор сомонӣ қарзро боқӣ гузошт, ки ин дар пешбурди кори тичорат ва дӯхти либосҳои мактабӣ мушқилӣ пеш овард. Дар ҳоли мувофиқат накардани андозаи либоси мактабӣ коргоҳи дӯзандагӣ имкони ивази шакл ва андозаи онро дорад. Аммо то ба ҳол ҷу-

дар асоси шартнома пешниҳод мегардад, сифати паст дорад. Соли гузашта чунин ҳолат мушоҳида гардид. Ҳамзамон, дар дӯхти либосҳои андоза ба инобат гирифта намешавад. Барои харидории чунин либосҳо волидонро маҷбур карданд, ки аз рӯйи инсоф нест.

Ба қавли Ҷамолӣ, ба хоҳири сифати паст доштан ва қобили қабул набудани либосҳои мактабӣ, кумитаи падару модарон либосҳои пешниҳодгардидаи ҷанге аз сехҳои дӯзандагиро қабул накарданд. Ба ин хотир, имсол якҷанд коргоҳи дӯзандагии дигар маҳсулоти худро пешкаш намуданд. Боиси таассуф аст, ки баъзан роҳбарони муассисаҳои таълимӣ барои харидорӣ намудани либоси мактабии коргоҳи дӯзандагии шартномабастаашон волидонро маҷбур мекунанд.

Ҷумъахон Идиёзода, мутахассиси раёсати маорифи вилояти Хатлон изҳор дошт, ки яке аз сабабҳои асосии бо либоси ягонаи мактабӣ таъмин намудани мактабӣён рушд ва дастгирии соҳибкорони ватанӣ мебошад. Шартнома барои дастрасӣ ва харидориву таъминоти либоси ягонаи мактабӣ аз тарафи директори мактабӣ якҷо бо мувофиқаи кумитаи падару модарони муассиса баста мешавад. Яъне ягон роҳбари муассиса ҳуқуқи маҷбур намудани падару модаронро барои харидорӣ қардани либоси ягонаи коргоҳи дӯзандагӣ надорад. Маҳз дар мавриди қобили қабул донишҷуи либоси мактабӣ падару модарон бо хоҳиши худ метавонанд, ки ба фарзандонашон либоси харидорӣ кунанд.

Ба ақидаи Ҷ.Идиёзода, маҳсулоти шартномавии коргоҳҳои дӯзандагии Хатлон босифат буда, нархашон аз бозор дида арзонтар мебошанд. Сифати либоси мактабӣ аз ҷониби намоёндагони шуъбаҳои маориф, роҳбарони муассисаҳои таълимӣ ва падару модарон назорат ва санҷида шуда, сипас, харидорӣ қарда мешавад.

С.АЗИЗӢ,
«Омӯзгор»

АҶҶҶ

Мо бо китобҳои дарсиамон ифтихор дорем

(Ҷавоб ба мақолаи Ҳ. Бобоев ва Ҳ. Меникулов - «Забони китоби дарсӣ бояд саҳеҳ бошад», («Омӯзгор, №23, аз 10-уми июли соли 2021)

Муаллифони дар ибтидои мақола иқроӣ шудааст, ки дар ҳоли ҳозир яке аз сабабҳои дониши хуб надоштани як қатор хонандагон аз ҷанми риёӣ (гарчанде дар барномаи таълимӣ чунин ҷанм вучуд надорад) аз лиҳози методӣ ва илмӣ асоснок ва содаву равон навишта нашудани қисмҳои назариявии китобҳои дарсии математикаи синфҳои ибтидоӣ ва математикаи синфҳои 5 ва 6 мебошад. Онҳо овардаанд, ки дар китобҳои нави таълими математикаи соҳҳои охир муаллифони ба таври худ гуфторҳои бемавриди зиёдеро дохил намуда, омӯзиши мавзӯҳои мураккаб гардондаанд. Сипас, мисоли 1-и дар саҳ. 89 ҷойдодашудаи китоби дарсии «Математика-5»-и бан-даро намуна оварда, як саҳифаи пурраи ҳафтаномаи «Омӯзгор»-ро ба ҳамин мисол бахшида, ҷанм мақолаҳои қаблашон эродҳои зиёди пучу беасосе низ ворид сохтаанд.

Эроди нахустине, ки ин «муқарризони худнамо» гирифтаанд, истилоҳи тақсими «қунҷакӣ» мебошад. Барои истифодаи ин истилоҳ маро ҳамчун муаллифи китоби дарсӣ зери тозиёнаи танқид қарор додаанд. Бояд иқроӣ шавам, ки ин истилоҳ на в нест, балки дар ҷандин китоби дарсии замони Шӯравӣ ва баъди он низ истифода шудааст ва истифода мешавад. Барои ин омӯзгорони китоби дарсии русии «Математика-5» (муаллифони С. М. Никольский, М. Потапов ва дигаронро (нашрияи «Просвещение» 2013), ки он дар озмуни китобҳои дарсии Федератсияи Россия тақризҳои мусбати ҳам Академияи илмҳои Россия (аз 14. 10. 11) ва ҳам Ака-

демияи таҳсилоти Россияро (аз 17. 10. 11) соҳиб шудааст, намуна меорем. Эҳтимолан, боварӣ дорем, ки муаллифони мақола ба ин ва китобҳои дигари бо забони русӣ нашршуда шубҳа надошта бошанд. Дар ҳамин китоб ҷангоми тақсими қардани адади бисёррақам ба адади дурақам, аз ҷумла, дар (сах. 52) ва минбаъд истилоҳи «деление угольком» истифода шудааст, ки шубҳа ва нофаҳмиро ба миён намеорад. Он суҳаноне, ки муаллифони мақола доир ба тақсими «қунҷакӣ», инчунин, доир ба ибораҳои «мефурорем», «таг ба таг», дар шақли «сутун» ва ғ. овардаанд, ки мақоли «ҳар кӣ мувофиқи фаҳмишаш муҳокима ронда метавонад, на беш аз он»-ро ба хотир меорад. Ман ҳамчун муаллифи китоби дарсии «Математика-5» ин эродҳои муқарризонро қабул надорам. Ҳалли мисолҳои 1 ва 2 дар китоби мо хеле сода ва осон баён шудаанд. Инро ман на фақат ҷанм муаллифи китоби дарсӣ барои синфи 5, балки ҳамчун омӯзгори ҷанми математика дар синфи 5 иброз менамоям. Шогирдоне, ки ман онҳоро аз китоби дарсии навиштаи худам таълим медиҳам, маводи қисми назариявии китоби навиштаи маро хуб мефаҳманд ва онро дар ҳалли мисолу масъалаҳо татбиқ карда метавонанд. Агар шогирдонии Бобоев ва Меникулов ин амалҳои содари иҷро карда натавонанд, пас, сабаби дониши паст

доштини онҳоро на дар китоби дарсӣ, балки дар тарзи таълими фаҳмонидани худашон ҷустуҷу кунанд. Оё дарк мекунад, ки соҳҳои охир садҳо хонандаи ма-

Танҳо одами нобино инро но-дида гирифта, аз дастовардҳои Истиклол ношукр буда метавонаду бас! Оё шумо ягон нафар шогирде тарбия кардаед, ки ному эшонро дар сатҳи ҷумҳуриявӣ он тараф ис-тад, дар сатҳи минтақавӣ муаррифӣ карда бошанд? Чаро ба худатон ҷанми са-вол намедихед? Охир, мо шуморо ҷандин маротиба дар матбуот ба навиштани китоби дарсӣ ё ягон маводи манфиатовари таълимӣ даъват кардем-ку? Шумо фақат ба эрод гирифтани иғво андохтан машғуледу халос.

Шумо ба таври ҳамешагӣ талаб менамод, ки пеш роҳи ҷопи китобҳои дарсии матема-тика гирифта шавад ва боз талаб доред, ки фар-зандони тоҷик бояд аз рӯи тарҷумаи китобҳои дарсии замони Шӯравӣ таълим дода шаванд. Аз ин ақидаи қайҳо қуҳнашудаатон 30 сол аст, ки даст намекашед! Аввал ин қи, 30 сол боз давлати Шӯравӣ вучуд надорад, умри миёнаи китобҳои дарсӣ бошад, 5-7 солро дар бар мегирад. Табиист, ки вобаста ба талаботи замон сари ҳар ҷанд вақт зарур меояд, ки ба барномаҳои таълимӣ ва китобҳои дарсӣ тағйирот ворид карда шавад. Дуҷам, китобҳои замони Шӯравӣ дар муҳити дигар, зерини сиёсати идеологии ди-гар аз ҷониби муаллифони дигар иншо гардида, манфи-ати сиёсии давлати бузурги Шӯравиро ҳимоя мекарданд ва муаррифгари миллатҳову

халқҳои ҷумҳуриҳои гуно-гун буданд. Сеҷам, китобҳои замони Шӯравӣ анъанаҳои миллӣ, иқлим, табиат, иқтисод ва ғайраҳо дар бар мегирифтанд, ки ҳоси ИҶШС буданд. Китобҳои миллии мо бошанд, таърихи миллати тоҷик, урфу одат, ҳунарҳои мардумӣ, олами ҳайвоноту наботот, ҷуғрофия, иқлим муҳити сарзамини муқаддаси мо, иқтисоди фарҳанги мардуми моро инъи-кос менамоянд. Чаро шумо ин фарқиятҳоро дарк накарда, дар мақолаҳои иғвоангезатон талаб менамод, ки мо ба китобҳои дарсии замони Шӯравӣ баргар-дем? Бароятон хотиррасон ме-кунам, ки 10-15 сол пештар аз ин Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз Думаи давлатии Федератсияи Россия дар хусуси аз китобҳои дарсии русӣ дар Тоҷикистон истифода бур-дан иҷозат пурсида буд. Дар ду маврид ҳам аз ҷониби Россия ин хоҳиш рад карда шуд.

Ҳ. Бобоев бо ҳамин мазмун бо мактуб боз ба редаксияи ҳафтаномаи «Минбари халқ» дар хусуси китоби «Математика-6» низ муроҷиат карда буд. Ман ба он ҷо низ бо ҷанми маз-мун бароятон ҷавоб навиштаам. Метавонед ба редаксия омада, бо ҷавоби ман шинос шавед.

Асадулло ШАРИФЗОДА,
дотсенти ДМТ, барандаи
ҷоиҳои Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон дар соҳаи ма-
ориф, Аълоии маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон, Аълоии
фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Аълоии матбуоти Ҷумҳурии
Тоҷикистон, муаллифи китобҳои
дарсии «Математика-5»,
«Математика-6», «Алгебра
-7» ва ғ. (25.06.2021)

ИБТИКОР

Ҳамкорӣ ба хотири таълиму тарбия

Барои иҷро намудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» ҳамкории падару модар ва муассисаҳои томактабӣ, Маркази инкишофи кӯдаки (МИК) Хадамоти Оғохон онд ба маориф, дар Тоҷикистон (ХОМТ) низ “Рузҳои падару модар”-ро тавассути вохӯриҳои алоҳида бо волидон то-либилмони марказ ба роҳ монд.

Омӯзгорони доимо дар алоқа бо падару модар мебошанд, то ки дар бораи фаъолияти ҳаррӯзаи фарзандонашон бо онҳо маълумоти пурра дастрас намоянд. Дар маҷлисҳои фардӣ барои ҳар як падару модар соати алоҳида ҷудо карда шуда, мураббӣ-омӯзгор онд ба фаъолият, муаррифии инкишоф, пешрафт ва одоби ахлоқи кӯдак маълумот пешниҳод карда, рушди ҳама тарафаи ӯро яқоя муҳокима ва афқору андешаҳои хешро мавриди муҳокима қарор медиҳанд.

Нақшаҳои тартибдодашуда аз тарафи волидайн ва омӯзгор дар варақаи махсус қайд шуда, дар муд-

дати муайян ҳам мураббӣ дар МИК ва ҳам волидайн дар хона аз болои онҳо қар карда, кӯшиш менамоянд, ки масъалаҳои пешниҳодшуда халлу фасли худро ёбанд.

Ин гуна фаъолиятҳо ва ҳамкорихо аз он шаҳодат медиҳанд, ки иҷрои бандҳои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» аз тарафи падару модар ва муассисаҳои томактабӣ ба эътибор гирифта мешавад.

Роҳи дигари ҳамкории падару модар бо МИК ин иҷрои вази-фаи хонагӣ мебошад, ки ҳафтае як маротиба аз тарафи мураббӣ-омӯзгор роҳнамоӣ карда шуда, бо ёрии падару модар дар хона иҷро карда мешавад. Дар баробари ҳал шудани ҷанми супоришҳо волидон имконият пайдо меку-нанд, ки бо фарзанди худ ҳамкорӣ намуда, аз лаёқат, маҳорат ва малакаи кӯдакашон бархӯрдор гарданд. Волидон ва омӯзгорони МИК тавассути сомонаҳои интернетӣ доимо дар тамос буда, сураҳои кӯдакон аз қору фаъоли-яти ҳаррӯзаи гузарондашуда дар

марказ, эълонҳо, номи мавзӯҳо, ҷадвали омӯзиши якҷафтаина, маълумот дар бораи пешравӣ ва ё мушкилиҳои мавҷудаи синф дар гурӯҳи махсуси вайберии барои ҳар як синф ва маълумоти мушах-хас дар бораи ҳар як кӯдак, дар гурӯҳҳои фардии волидон мубо-дила ва муҳокима мекунанд.

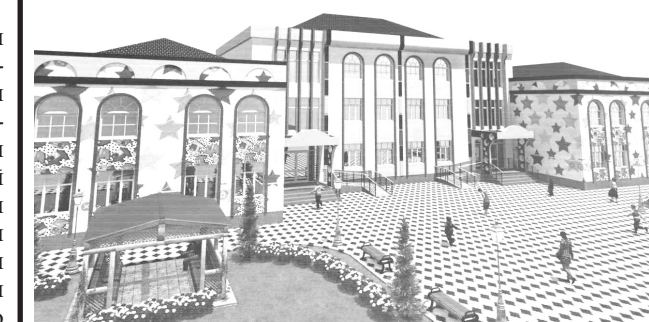
Волидон доимо аз омӯзгорони марказ ёрии худро дарғ на-дошта, дар ҷорабиниҳои гуногун омӯзгоронро доимо дастгирӣ меку-нанд. Падару модар дар масъалаи аз ёд қардани шеър, матн, саҳнаӣ намудани афсона ва омода қардани либосҳо барои саҳна ва либосҳои идона барои кӯдаконашон саҳми арзанда мегузоранд. Аз омодагии кӯдакон ба мактаб ва таҳсили онҳо дар муассисаҳои таълимӣ зиндагии минбаъдаи онҳо вобастагӣ дорад. Ҷуноне ки мегӯянд: “Ҳишти аввал гар нӣҳад меъмор қач, То ба охир меравад девор қач”.

Гулрӯ ГҶЛБЕКОВА,
омӯзгори Маркази инкишофи
кӯдаки Хадамоти Оғохон онд
ба маориф дар Тоҷикистон

БҶНЁДҚОРӢ

Зимни сафари қорӣ ба шаҳри Қонибодом раиси Ҷилоти Сугд Рачаббой Аҳмадзода соҳтмони бинои нави боғчаи бачагонаи рақами 2-ро аз назар гу-заронд. Мавриди зикр аст, ки дар доираи қорҳои ободони-ву созандагӣ ба истиклоли 30-солагии Истиклоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва бо мақсади фароги-

Соҳтмони бинои нави кӯдакистон

рии ҳарчи бештари кӯдакон ба муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бинои нави кӯдакистон сохта мешавад.

Фармоишгари иншоот шубҳаи маорифи шаҳр буда, он бо дастгирии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлати шаҳр, ассотсиатсияи падару модарон ва саҳават-мандону соҳибқорон бунёд хоҳад шуд. Кӯдакистон барои 200 нафар тарбиятгиранда пешбинӣ гарди-да, тибқи ҳисоботи пешакӣ масъулин барои иҷро қорҳои соҳтмонӣ 2 миллион сомонӣ сарф мегардад.

Нӯғмон РАҶАБЗОДА,
“Омӯзгор”

Аз 25 июн баста яқуми истироҳати тобиствоани кӯдакону наврасони муассисаҳои таълимии шаҳри Душанбе оғоз ёфт.

► ИДЕОЛОГИЯ

Омили муҳими таъмини беҳатарӣ аз таҳдидҳои муосири иттилоотӣ

Мо дар замони рушди босуръати илму техника, раванде, ки ҳамакнун неруҳои мухталиф барои ба даст овардани қудрат нисбат ба аслиҳаву яроқ аз иттилоот бештар қор ме-гиранд, зиндагӣ дорем. Дар шароити муосир мафҳуми нав - «чанги иттилоотӣ» ё «муборизаи иттилоотӣ» хеле маъмул гаштааст. Барои пешбурди манфиатҳои худ ва паст задани манфиати дигарон - давлатҳо, ҳизбу созмонҳо ва гурӯҳҳои алоҳида ба муқобили ҳамдигар муборизаи иттилоотиро торафт вусъат медиҳанд.

Феълан шумораи истифодабарандагони интернет дар миқёси ҷаҳон марзи 4,6 млрд нафарро убур намудааст, ки ин тақрибан 60%-и сокинони сайёраро ташкил медиҳад. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки давоми ҳар сол сафи қорбарони интернет то 7% рӯ ба афзоиш дорад. Яъне танҳо давоми як сол 298 миллион қорбари нав ба интернет дастрасӣ пайдо мекунанд.

Зиёд шудани шумораи истифодабарандагони интернет агар аз як тараф торафт дастрас шудани интернет ва рушди технологияро нишон диҳад, аз ҷониби дигар, далел аз вобаставу пайваста шудани инсоният аз интернет ва таъсири амиқи ин фазо ба ҳаёти одамон унвон мешавад.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ дастрасӣ ба интернет, тамоюли зиёдшавӣ дорад. Тибқи маълумоти Хадамоти алоқаи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, агар соли 2019 шумораи истифодабарандагони интернет 2,9 млн. нафарро ташкил меод, ин нишондиҳанда дар соли 2020 ба 3,18 млн. баробар гардидааст.

Натан Ротшилд ханӯз дар асри 17 зикр намуда буд: «Қасе, ки дар даст иттилоъ дорад, ҷаҳонро идора мекунанд». Ҳикмати амалӣ ва татбиқи ин нуктаро мо имрӯз дар мисоли вазъи сиёсии ҷомеаи ҷаҳонӣ шохид мешавем.

Солҳои охир дар сомонаҳои гуно-

гуни интернет як маъракаи огоҳонаву муғризонаи зидди Тоҷикистон идома дорад. Агар ба унвони маводи ғаразнок ва сирф фармоишӣ назар андозем, ҷуни тасаввур ҳосил мешавад, ки гӯё давлати мо ба суботи сиёсӣ, иқтисодиву иҷтимоӣ ноил нагаштааст ва дурнамои инкишофи он норавшан аст.

Ҳадафи асосии чанги иттилоотӣ, ки

кишвар нақшгузор бошад.

Хусусан, барои раҳгум сохтани наврастону ҷавонон ва ба сафи гурӯҳҳои террористиву экстремистӣ ҷалб кардани ин кишри осебпазир аз шабакаи интернет ба таври васеъ истифода бурда мешавад.

Дар робита ба ин, бояд гуфт, ки солҳои охир 70 ғоизии шахсони ба

бар зидди Тоҷикистон бурда мешавад, бешак, ноором сохтани вазъ дар дохили кишвар ва таҳияю эҷоди раванди зиддитоҷикии афкори ҷамъиятӣ дар кишварҳои муайян ва ҷомеаи ҷаҳонӣ аст, ки ба ин тариқа меҳоканд, обрӯю нуфуз ва эътибори байналмилалӣ кишвари моро халалдор кунанд.

Мутобиқи маълумоти таҳлилии қоршиносон, беш аз 80 ғоизии маводе, ки аз тариқи сомонаҳои интернет дар муқобили кишвари мо интишор шудаанд, аз тухмату бадгӯӣ, матлабҳои ғаразнок ва пешгӯиҳои бебунёд иборат мебошанд.

Пешрафти рӯзфазуни технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ ва таҷрибаи ҷаҳони имрӯза аз он далолат мекунанд, ки истифодаи самаранокӣ воситаҳои электронии ахбор на танҳо боиси пурра гардидани фазои иттилоотӣ мегардад, балки, зимнан, метавонад ба таъмини беҳтари амнияти иттилоотии

сафи чангиёни кишварҳои дигар, аз ҷумла, Сурияву Ироқ шомилшуда аз байни муҳоҷирони меҳнатӣ тавассути шабакаҳои интернетӣ ҷалб гардидаанд.

Бо таъсири шабакаҳои мухталифи иҷтимоӣ ва дигар воситаҳои иттилоотӣ, баъзе аз ҷавонони сустиродаву ноогоҳи мо ба доми гурӯҳҳои манфиатҷӯ афтида, ба миллату Ватани худ хиёнат мекунанд, ба обрӯи мамлакат дар арсаи байналмилалӣ иснод меоваранд, падару модарон ва наздиконашонро дар байни ҷомеа шармсор месозанд.

Омили асосии фирефташавии одамон тавассути интернет, пеш аз ҳама, надостани саводи расонавӣ ва тафаккури интиқодӣ маҳсуб меёбад. Маҳз надостани дониши қабул ва малакаи қоркарди иттилоъ замина мегузорад, ки истифодабарандагони интернет зерӣ таҳдиди фазои маҷозӣ қарор гиранд, ки дар натиҷа масъалаи таъмини амнияти иттилоотӣ ва амнияти миллии мавриди

таҳдид қарор мегирад.

Ҷиҳати ҳифзи амнияти иттилоотӣ ва таъмини амнияти миллии зарур аст, ки хузури ғаёлонаи воситаҳои ахбори оммаи кишварро дар шабакаи интернет тақвият бахшид. Ин амр имкон медиҳад, ки мавқеи сегменти тоҷикии интернет устувор гардида, дар фазои маҷозӣ оид ба таъриху фарҳанги халқи тоҷик ва арзишҳои миллии маводи бештар ва хонданиву ҷолиб интишор шаванд.

Фарҳанги қор бо интернет ва шабакаҳои иҷтимоӣ низ аз муҳимтарин масъала маҳсуб меёбад. Дар ин замина, дар самти ба роҳ мондани омӯзиши ғанҳои ҷадид, ба мисли саводи расонаӣ-иттилоотӣ ва рақамӣ тадбирҳои амалиро бояд анҷом дод. Ин қорро метавон дар байни қишрҳои мухталифи аҳолии роҳандозӣ қард, то ки саводнокии расонаӣ ва рақамии онҳо баланд гардида, ба истифодабарандагони огоҳи интернет ва шабакаҳои иҷтимоӣ табдил шаванд ва худро аз ҳама гуна дастқорӣ (манипулятсия)-и фазои маҷозӣ муҳофизат намоянд.

Масъалаи қор қардани назорати волидайн ба дастрасӣ ба интернет барои қудакон ва наврастони то 16-сола масъалаи хеле муҳим аст. Бояд дар ин самт, қабл аз ҳама, қорҳои ғанмондаҳӣ ва омӯзиширо барои падарону модарон роҳандозӣ қард, то ки онҳо аз шеваи қорбарӣ, истифодаи дурусти барномаҳои огоҳ бошанд. Ин қор осон нест, аммо онро сарфи назар қардан низ ҳавф ва таҳдидҳои муайяно ба бор меорад.

Ниҳоят, далелсанҷӣ, ки омили муҳими муҳофизат аз таҳдидҳои фазои маҷозӣ мебошад, дар доираи машғулиятҳои тарбиявии мактабҳои таҳсилоти миёна ва коллеҷу донишгоҳҳо мавриди омӯзиш қарор додани он имкон медиҳад, ки дар ҳама гуна чанги иттилоотӣ манфиатҳои миллии ҳимоя қарда шаванд.

Фариҳун ҲОДИБОВЕВ,
номзади илмҳои ғалсафа,
сардори Маркази иттилоот
ва таҳлили Донишгоҳи давлатии
Хуҷанд ба номи академик
Бобоҷон Ғафуров

► АНДЕША

Дар наврастӣ организми қудакон зоҳиран ба қалонсолон монанд шавад ҳам, байни онҳо тафовути қуллӣ мавҷуд аст. Наврасон дар зинаи гузариш қарор дошта, тағйироти қуллӣ анатомии физиологӣ, психологӣ ва биологиро аз сар мегузаронанд. Аз ин рӯ, душвории овози наврастӣ, пеш аз ҳама, дар тағйирёбии имконоти маънавий, иҷтимоӣ ва шаклҳои нави муоширати байниҳамдигарии онҳо бо ҳамсолону атрофиён, махсусан, волидайн ва дигар қалонсолон зоҳир мегардад.

Худшиносии «ман», ташаккулу таҳаввули эҳсоси қалонсолӣ яке аз хусусиятҳои муҳими синну соли наврастӣ ба шумор меравад. Наврас дар мекунанд, ки вай дигар қудак нест, балки ба балоғат расида истодааст. Омода будани худро ба ҳаёти қалонсолӣ ҳамчун узви

Худшиносии наврастон

баробарҳуқуқи ҷомеа эҳсос мекунанд ва дар ҳама ҷабҳаи ҳаёти ҷомеа ғаёлона иштирок менамояд. Пайдо шудани эҳсоси

балоғат ва қамолот ё «ман»-и навраст ҳодисаҳои ғавқулдда нест. Наврас ҳис мекунанд, ки қадаш баланд, вазнаш аф-

зуда истодааст, тобоварии қисмониаиш афзуда, аломатҳои инкишофи қисмонӣ дар ӯ бо суръати тез ба назар мерасанд. Дар мекунанд, ки дониш, маҳорату малакаи меҳнатӣ ва ҷаҳонбиниаиш васеъ гашта истодааст. Ҳамин худшиносии ва ҳисси қалонсолӣ дар навраст қушиши мустақилиятро ба вучуд меоварад.

Мо - қалонсолон, набояд фаромӯш кунем, ки пайдо шудани «эҳсоси қалонсолӣ», ҳиссиёти солиму мусбат буда, ба он фишор овардан нашоуд, балки наврастони ба роҳи дурусти зиндагӣ ва муоширати фарҳанг ҳидоят намоем. Муносибати қалонсолон бо навраст бояд дар асоси меъёрҳои муайян, бошууроно ва эҳтиётқорона

гузарад. Қалонсолон бояд донанд, ки назорат ва эҳтироми шахсияти навраст муҳим мебошад. Аммо назорати доимӣ, ки боиси дилсардӣ ва асабонияти навраст мегардад, баръакс, зарар дошта, онҳоро аз ҷомеаи қалонсолон дур месозад.

Аз ин рӯ, ҳуб мешуд, ки падару модарон фарзандонро ёрдамчиҳои худ интиҳоб қарда, ба онҳо маҳорат ва малақаҳои меҳнатӣ ва оилавино ёд диҳанд, қорҳои дар ҳаёт заруриро омӯзонанд. Сифатҳои неқи қалонсолон, аз ҷумла, тарзи суҳангӯӣ, фарҳанги оиладорӣ, меҳнатдӯстӣ, ахлоқи ҳамида ва амсоли ин ба ташаккули сифатҳои шахсияти навраст таъсир қарда, дар тарбияи онҳо нақши муҳим мебошад.

Мусаллама РАҶАБОВА,
омӯзгори гимназияи рақамии
74, шаҳри Душанбе

Варзишгари ҷавони тоҷик Илдар Аҳмадиев ба бозиҳои олимпиа «Токио-2020» роҳат гирифт.

► СОЛҲОИ РУШДИ ДЕҲОТ, САЙЁҲӢ ВА ҲУНАРҲОИ МАРДУМӢ

Рушди сайёҳӣ - дастоварди истиқлол

Сайёҳӣ дар Тоҷикистон яке аз соҳаҳои муҳим барои рушди кишвар ба ҳисоб рафта, солҳои охир босуръат инкишоф ёфта истодааст. Тоҷикистон дорои мероси ганин таърихӣ фарҳангӣ ва захираҳои табиӣ буда, барои ҷалби шумораи зиёди сайёҳони хориҷӣ ба кишвар имкониятҳои воқеӣ дорад.

Инкишофи сайёҳӣ дар Тоҷикистон давраҳои тӯлониро дар бар гирифта, ба марҳилаҳои зерин тақсим мешавад: давраи пеш аз Шӯравӣ, давраи Шӯравӣ, давраи соҳибистиклолии кишвар.

Сайёҳӣ дар давраи Шӯравӣ арзи вучуд дошт. Ба кишварҳои Осиёи Миёна одамон аз дигар кишварҳо аслан барои тиҷорат, омӯзиши илм ва дарёфт кардани кор ворид мешуданд.

Соли 1929 ҷамъияти сайёҳии пролетарӣ бо номи РОТ (Российская организация туризма) арзи вучуд кард, баъдан дар ҳамин сол ҷамъияти иттиҳодӣ оид ба сайёҳати хориҷӣ дар ИЧШС бо номи «Интурист» ташкил карда шуд. Соли 1930 Ҷамъияти ихтиёрии иттиҳоди шӯроӣ сайёҳии пролетарӣ ва экскурсия ташкил шуда, субъектҳои он дар ҷумҳуриҳои советӣ, аз ҷумла, дар РСФСР Тоҷикистон амал менамуданд. Калонтарини ин ҷамъиятҳо дар ИЧШС «Интурист» ва «Спутник», инчунин, ҷамъияти сайёҳии кӯдакони назди Вазорати маорифи ИЧШС ба ҳисоб мерафтанд, ки ҳамаи онҳо самти ғоявӣ (идеологӣ) доштанд, зеро дар ин давра аз геоконфлексҳои табиӣ минтақа истифода бурда намешуд.

Давраи сеюми инкишофи сайёҳӣ, давраи истиқлолро дар бар мегирад, ки аз ду марҳила иборат мебошад. Марҳилаи якум марбут аст ба солҳои 1990 - 1998. Дар ин давра дар ҷумҳурии ҷанги шаҳрвандӣ мерафт, аз ин рӯ, танҳо як қатор ҳуҷҷатҳои меъёриву ҳуқуқӣ қабул шуданду ҳалос.

Давраи дуюм аз соли 1998 то ин ҷонибро дар бар гирифта, дар ин муддат Тоҷикистон ба дастовардҳои бузурги сайёҳӣ ноил гардид.

Дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (соли 2019) чунин омадааст:

«Рушди сайёҳӣ самти афзалиятноки сиёсати давлатӣ мо ба ҳисоб рафта, ҷиҳати боз ҳам тараққӣ додани он аз ҷониби ҳукумати мамлакат вобаста ба пардохти андоз ва бочҳои гумруқӣ як қатор имтиёзҳо пешбинӣ гардида-

анд».

То имрӯз дар кишвар зиёда аз 200 ширкати сайёҳӣ фаъолият дошта, 15 лоиҳаи инфрасохторӣ-сайёҳӣ аз имтиёзҳои пешбинишуда бархӯрдор гардидаанд. Дар нух моҳи соли 2019 беш аз як миллион нафар сайёҳ аз мавзёҳои нодири кишвари мо дидан карданд.

Зарур аст, ки солҳои минбаъда шароити инфрасохтори сайёҳӣ беҳтар карда шуда, сатҳи сифати хизматрасонӣ боз ҳам баланд бардошта шавад.

Бо мақсади рақобатпазир гардонидани соҳа дар бозори ҷаҳони сайёҳӣ зарур аст, ки мутахассисони забондон, донандаи фарҳангу таърих ва технологияи мусиқиро омода кунем, кормандони ширкатҳои сайёҳӣ, роҳбаладҳо, тарҷумонҳо ва дигар мутахассисони соҳаро мутобик ба бозори сайёҳӣ тарбия намоем.

Рушди сайёҳӣ ва тарбияи кормандони баландхаттисос дар ин самт ба пешрафти иқтисоди миллии кишвар тақдир қарор дода, шумораи сайёҳонро дар мамлакат зиёд менамояд ва барои таъсиси ҷойҳои корӣ имкони бештар фароҳам меорад.

Бо мақсади рушди соҳаи сайёҳӣ истифодаи самараноки захираҳои мавҷуда дар ин самт, инкишофи инфрасохтори сайёҳӣ, беҳтар кардани сифати хизматрасонӣ, дастгирии сайёҳии дохилию хориҷӣ, ҷалби бештари сармоя ва омода кардани кадрҳои болаёқат соли 2017 Кумитаи рушди сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуд. Баъдтар бо ҳамин ҳадафҳо дар заминаи Донишқадаи соҳибкорӣ ва хизмат Донишқадаи соҳибкорӣ, хизмат ва сайёҳӣ таъсис дода шуд.

Айни ҳол дар ҷумҳурии дар озоишгоҳҳои Ҳавотог, Хоча - обигарм, Шохамбарӣ, Зумрад, Явроз, Обигарм, Гармчашма, Чилучорчашма, ки оби гарму хуноки минералӣ доранд, садҳо сайёҳи до-

хилию хориҷӣ истироҳат мекунанд. Инчунин, дар минтақаҳои сайёҳии Ромит, Варзоб, Балҷувон, Помир ва обанбори Қайроқум истироҳатгоҳҳои зиёд бунёд карда шуда истодаанд, ки дар оянда соҳаи сайёҳиро ба сатҳи байналхалқӣ бароварда, ба яке аз соҳаҳои сарамомади ҷумҳурии табдил

медиханд.

Мавқеи географӣ, рельеф, иқлим, наботот, олами ҳайвонот, боғҳои миллий, кӯлу обанборҳо, пириҳои кӯҳӣ, кӯлҳои унсурҳои географии соҳаи сайёҳиро дар бар гирифта, меҳмонхонаҳо, нақлиёт, тарабхонаҳо, озоишгоҳҳо, истироҳатгоҳҳо, истеҳсоли таҷхизоти сайёҳӣ, дастовезҳо ва ғайра индустрияи сайёҳиро ташкил мекунанд.

Ҳамин тариқ, дар даврони истиқлолият соҳаи туризм хеле рушд намуда бошад ҳам, барои ба сатҳи байналмилалӣ баровардани ин соҳа омилҳои зеринро ба назар гирифта лозим меояд:

- тайёр намудани мутахассисони касбии соҳаи сайёҳӣ;
- коркард ва қабули санадҳои ҳуқуқӣ меъёрӣ, ки ба тараққиёти соҳаи сайёҳӣ мусоидат мекунанд;
- ба кормандони соҳаи сайёҳӣ шаронити имкониятҳо ва имтиёзҳо додан барои раванки соҳа;
- ба меъёрҳои байналмилалӣ мутобик сохтани низомии хизматрасонии сайёҳӣ;
- ташкилу табليғи захираҳои сайёҳӣ, наشري плакатҳо, харитаҳо, филмҳо ва дигар маводи таблиғотӣ – иттилоотӣ доир ба сайёҳӣ;
- ташкили марказҳои иттилоотии Тоҷикистон дар кишварҳои асосии содирунандаи сайёҳон;
- ташкили сафарҳои рӯзномаи марказҳои хориҷӣ ба мавзёҳои ҷолиби сайёҳии мамлакат;
- бунёди шароити зарурӣ барои сармоягузори хориҷӣ.

Диловар ГУЛМОЧОЕВ,
ҳодими калони илмӣ
ПРМ АТТ

► ДИДГОҲ

Омӯзгори асил кист?

Омӯзгори асил кист? Ҳамонест, ки худ месӯзаду ба дигарон баҳра ва рӯшноӣ мерасонад. Яке аз сифатҳои аввалини омӯзгори асил нияти хуби ӯст.

Дигар хислати вижаи муаллими асил ғуфтанӣст. Муаллим бояд хушалоқу хоксор бошад, ситиши ахлоқи писандидаро шиори шогирдони хеш қарор диҳад, барои тақмили нафс ва покиза кардани ботин кӯшиш намояд. Беҳуда нагуфтаанд, ки муаллими асилро ҳамчун донишманд эътироф мекунанд.

Соли 2012 китоби олими америкоӣ Дуг Лемон “Мисли ғолибон омӯз” ҷоп шуд, ки дар он 49 методи педагогӣ пешниҳод гардидааст. Як методи педагогӣ чунин шарҳ дода шудааст: “Агар омӯзгор рӯзи сешанбе дарси хуб гузаронда бошад, пас, ӯ наметавонад рӯзи чоршанбе чунин дарси хуб гузаронад, зеро барои дарси хуб гузарондан боз тайёри бояд дид”.

Омӯзгори асил кист? Шояд ба ин савол ҳар кас ҳар гуна ҷавоб диҳад. Аммо, аз нигоҳи мо, омӯзгори асил онест, ки касби худро бениҳоят дӯст медорад. Арнолд Клинг-педагоги варзидаи Ав-

нисбат ба якдигар, тарзи салому ғуфтуғу кардани онҳо огоҳ бошад. Бар ҳар як кори бади онҳо даҳлат карда, бо одатҳои бадашон муборизаи беамон барад. Дар ҳадисе фармудаанд: “Муаллим бошед ва дар таълими худ душворписанду саҳтгир набошед, зеро муаллим аз инсонӣ душворписанду саҳтгир беҳтар аст”.

Афсӯс, ки имрӯзҳо мо - омӯзгорон як сирри муваффақияти омӯзгорони гузаштaro фаромӯш кардем. Онҳо дар рафти дарс ба шогирдон бо муҳаббат бо маҳбубтарин номҳо хитоб мекарданд. Имрӯзҳо менамем, ки шогирдони мо аз таълими тарбия дур шудаанд. Аммо наметавонем, ки мо аз сирри омӯзгорони асилу муваффақ воқиф нестем. Сирри муваффақияти омӯзгор дар эҳтироми шогирд аст. Омӯзгор бояд аз бурду боҳти шогирдаш бохабар бошад. Дар вақти дарс бештар аз муваффақиятҳои шогирдонҳо ҳарф занад. Яке аз сифатҳои хуби омӯзгори асил суботкорӣ мебошад. Омӯзгор набояд дар баробари шогирд асабонияти худро нишон диҳад, ба ҳама бо як ҷашм нигоҳ кунад ва ҳамаро як хел

рупо 3 нишонаи омӯзгори асилро қайд кардааст.

1) Омӯзгор бояд фанни худро пурра донанд.

2) Синфиро идора карда тавонад, зеро дониши мукаммали омӯзгор ба оромии синф мусоидат мекунанд.

3) Дорои лаёқати махсуси омӯзондани ин ё он фан бошад.

Аксари педагогҳои машҳури ҷаҳон бар он ақидаанд, ки муаллими асил як хусусияти хос дорад, ки ба шогирдон маъқул аст, яъне қараш бо амалаш мувофиқ буда, гапҳои беҳудан дурушту дурӯғро умуман истифода намебарад. Чунонки дар урфият меғӯянд, омӯзгори хуб таваллуд намешавад, балки тарбия меёбад. Омӯзгор барои фаҳмонидани моҳияти дарсаш бояд усулҳои гуногуни методиро истифода бурда, онҳоро бо мисолҳои гуногуни ҳаёти муқоиса карда тавонад.

Донишманди машҳури тоҷик Раҳим Ҳошим дар бораи омӯзгорони камсаводу танбал чунин ғуфтааст: “Ҳоҳишатон аини муддаост. Ман бисёр ба мактабҳо меравам, вале баъзан ҳайрон мемонам, чаро саводи хаттӣ ва лафзии мактаббачагон хеле кунд шудааст, бо вучуди доштани ин қадар имкониятҳо. Айби кист? Албатта, айби муаллим, зеро ҳунараш, истеъдодаш, донишаш қазой нест.”

Муаллим бояд мушоҳидакору дақиқназар бошад. Ҳар як имову ишораи шогирдонро омӯзад. Аз рафтор ва робитаи шогирдон

эҳтиром намояд. Афкори омӯзгори асил, сарулибос, рафтору кирдор ва муносибати ӯ нисбат ба шогирд хатман нисфи муваффақияти кори омӯзгорӣ ба шумор меравад. Нисфи муваффақияти дигар дар доштани илму дониш мебошад.

Омӯзгор бояд шавқу ҳаваси шогирдонро ба омӯзиши ин ё он фан бедор кунад ва ӯро дар ҷустуҷӯи қовишҳои дунёи илм роҳнамо гардида, бо ҳар як шогирд суҳбатҳои инфиродӣ баргузор созад, хусусиятҳои аклонию рӯҳии ӯро бо тамоми ҷузъиёташ омӯзад. Инчунин, ҳунаро истеъдоди касбии хешро дар омӯхтани омӯзонидани фанни таълими ба шогирдон бо таъсирбахштарин суҳбатҳои оғоз менамояд.

Имрӯз падару модар, омӯзгорон ва умуман, аҳли ҷомеа ба шуур, ҳиссиёт ва рафтору амали ҷавонону наврасон бояд тавре таъсир расонанд, ки муносибати онҳо бо одамон, ҳодисаҳои воқеаҳои тағйир ёбад. Нақуқорӣ, неқҳоӣ, инсонпарварӣ, башардӯстӣ ва дигар сифатҳои ахлоқӣ шиори ҳаррӯзаи зиндагӣ, қору амал ва ғуфтору кирдори онон бояд бошад. Ҳар як фард ин арзишҳои умумибашарию дар натиҷаи таъсири мақсаднок, дарозмуддат ва пайғиронаи омӯзгорону волидон азхуд мекунанд.

Марҷона ҚОДИРОВА,
омӯзгори мактаби №4,
ноҳияи Айӣӣ

Дар Қасри теннис ва маҷмааи варзиши обии шаҳри Душанбе мусобиқаи байналмилалӣ оид ба шиноварӣ оғоз гардид.

▶ ФАНҲОИ ДАҚИҚ

«Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёӣ дар соҳаи илму маориф» мо - омӯзгоронро вазифадор месозад, ки фаъолиятамонро такмил бахшем, худомӯзиро дар қойи аввал гузорем ва кадрҳои балан-дихтисоси ояндаро тарбият намоем.

Муддатест, ки раванди та-дрис дар мактабҳои ми-

спиртҳои якатомаи сер истифо-да мебарам

Дар қисми пурсиши вазифаи хонагӣ хонандагонро 4 - нафарӣ ба гурӯҳҳо ҷудо мекунам (агар

гурӯҳҳо ҳар яке алоҳида маъ-лумот омода созад. Яке маъ-лумоти умумӣ ва қоидаҳоро, дигаре ҳосияти физикиро, на-фари сеюм ҳосияти химияви-

аз рӯи супориши додашуда тариқи шифоӣ саволу ҷавоб мегузаронам. Сипас, хонан-дагон муодилаҳои навиштаи худро мефаҳмонанд. Бо хо-

Дар вақти баёни мавзӯи нав низ аз воситаҳои аёни, ба монанди маҳлулҳои спирт, этиленгли-кол, глицерин ва овезаҳо онд ба ҳосиятҳои спиртҳои истифода

Дарс бояд фарогир бошад

24 хонанда бошанд, 6 гурӯҳ). Ба ҳар як даста аз мавзӯҳои гузашта супоришҳои гурӯҳӣ медиҳам. Масалан: Мавзӯҳои зеринро месупорам ва тахтаи синфиро чунин тақсим мекунам.

ро тафсир бахшанд ва нафари ҷаҳорум онд ба истихсол ва ис-тифодаи он маълумот диҳад. Пас аз ба анҷом расидани вақт диққати хонандагонро ба тахтаи синф ҷалб мекунам.

нандагон ҳато ва камбудии ҷойдоштаро ислоҳ мекунам. Дар рафти дарс фаъолияти ҳар як гурӯҳ ва хонандаро ба эъти-бор мегирам.

Баёни мавзӯи нав

бурда мешавад.

Мулоҳизаронӣ

Мустақамқунӣ: Саволҳо ба гурӯҳҳо.

а) Дар вақти оксидшавии спиртҳои якумин ва дуоумин қа-

	Гурӯҳи I Карбохидрогенҳои сер	Гурӯҳи II Карбохидрогенҳои этиленӣ	Гурӯҳи III Карбохидрогенҳои атсетилени	Гурӯҳи IV Карбохидрогенҳои диени	Гурӯҳи V Карбохидрогенҳои ароматӣ	Гурӯҳи VI Каучук
1.Маълумоти умумӣ 2.Ҳосияти физикӣ 3.Ҳосияти химиявӣ 4.Усули истихсоли						

ёнаи умумӣ бо усули муносиба-ти босалоҳият ба таълим баргу-зор мешавад. Тасмим гирифтаам, ки як лаҳзаи дарсамро барои ҳамкорон пешниҳод намоям, ки мавзӯи он ҳосиятҳои физикавӣ ва химиявии спиртҳои мебошад. Дар ин дарс ба шогирдонам онд ба ҳосиятҳои физикавӣ ва химиявии спиртҳои якатомаи сер маълумот пешниҳод меку-нам. Мақсади дарс ба хонан-дагон омӯзонидани реаксияҳои дехидротатсия ва оксидшавии спиртҳои якатомаи сер мебо-шад. Ҳангоми баргузори дарс аз воситаҳои аёни, аз қабилӣ маҳлули спирт, этиленгли-кол, глицерин, овезаҳо онд ба ҳосиятҳои физикӣ ва химиявии

Ба шогирдон 2 дақиқа вақт медиҳам, то ки маълумот ҷамъ оваранд. Дар ин вақт ба назди гурӯҳҳо рафта, фаъолияти хо-нандагонро назорат мекунам. Ба онҳо мефаҳмонам, ки дар

Хонандагонро, ки муодилаи реаксияҳо ва формулаҳоро навистан меҳоянд, ба тах-таи синф даъват намуда, то иҷрои муодила бо хонанда-гони дигар (бо ҳар як гурӯҳ)

Сипас, омӯзиши маводи на-вро оғоз мекунам. Ба гурӯҳҳо аз рӯи мавзӯи нав саволгузори ме-кунам. Масалан:

а) Сабаби дар байни спиртҳои мавҷуд набудани моддаҳои газ-шакл дар чист?

б) Дехидротатсияи дохили-молекулавӣ ва байнимолекулавӣ гуфта, чиро дар назар доранд?

в) Оид ба оксидшавии спиртҳои ҷӣ маълумот дода ме-тавонед?

Барои омодашавии хонанда-гон 1 дақиқа вақт медиҳам ва фаъолияти хонандагонро назо-рат мекунам. Баъди пешниҳоди ҷавобҳои хонандагон камбудӣ ва хатоҳоро ислоҳ қарда, бароя-шон маълумоти қомил медиҳам.

дом модда ҳосил мешавад?

б) Ҳангоми дехидротатсияи дохилимолекулавӣ ва байнимолекулавӣ кадом моддаҳо ҳосил мешавад?

Арзёбӣ: Фаъолияти хонан-дагонро ба инобат гирифта, ба ҳар яки онҳо мувофиқи қораш баҳогузори мекунам.

Дарсро ҷамъбаст намуда, су-пориши хонагӣ медиҳам.

Бо истифода аз чунин усули дарс хонандагон дар гурӯҳҳо фаъолият намуда, фикру андешаҳои худро мустақилона баён мекунанд, ки ин хеле сама-ровар аст.

Фаридаи КАРИМБЕРДИЕВ,
омӯзгори мактаби №13-и
ноҳияи Зафаробод

▶ АЗ ТАҶРИБА

Шеваҳои ҳифз намудани шеър

Инкишофи нутқи шифохиро бе шеър тасаввур қардан ғайриимкон мебошад. Барои инкишоф ва мустақам гардидани нутқи шифоӣ азёд қардани шеър зарур мебошад. Шеъразёдқунӣ забони хонандагонро суфта ва хотираи хонандагонро мустақам менамояд. Усули мазкур яке аз душвортарин методҳои инкишофи нутқ ба ҳисоб меравад. Омӯзгор вазифадор аст, ки мазмуни шеърро пурра фаҳмида, мувофиқи мазмуни вай нақша тартиб диҳад.

Барои инкишофи нутқи хонандагони синфи як ба мо лозим аст, ки ғайр аз шеърҳои дар барнома нишондодашуда, боз шеърҳои дигари шоиронро

ба хонандагон дастрас намуда, дар хусуси мазмуни шеърҳо маълумот диҳем.

Шеърҳое, ки ба хонандагони хурдсол пешкаш гардиданд, асосан, дар мавзӯҳои модар, фаслҳои сол, дар бораи касбу ҳунар, бозичаҳо, ҳайвонҳо ва ғайраҳо мебошанд.

Омӯзгор шеърро бурро ва бо овози баланд меҳонад ва дар назди хонандагон вазифа мегузорад:

а) калимаҳои ифодакунандаи номҳоро ёбед;

б) маълум намоед, ки дар шеър дар хусуси кадом чиз бештар сухан меравад?

в) дар ин шеър кадом қалима такрор ёфтааст? Барои тасдиқи фикр шеъри Убайд Раҷаб “Қабӯтари ман”-ро метавонем, ҳамчун намуна орем.

Болу парат қушо, биё, қабӯтари ман!
Нишин ба тори боми мо, қабӯтари ман!
Биё, ки сила мекунам болу паратро!
Биё, биё, ки мебарам туро ба ҳар чо!
Биё, биё, ки мениҳам лона бароят!
Биё, биё, ки медиҳам дона бароят!

Ба воситаи шеър нутқи хонандагонро такмил бахшида, таркиб ва фонди луғавиашонро ғайи менамоем. Дар рафти хондани шеър омӯзгор қалимаҳоро такрор намуда, қалимаҳои нави дохили шеърро шарҳ медиҳад. Қалимаҳои “Қабӯтар, сила, бол, пар, лона, дона” дар забони хонанда нав мебошад ва дар хусуси он маълумот додан лозим аст. Қалимаи “қабӯтар” барои он душвор аст, ки дар забони халқӣ муродифҳои худро дорад: қабтар, қабӯтар.

Қалимаи “Лона” низ маъниву муродифи хона, ошён ва ғайраҳо доро мебошад. Вазифаи муаллим он аст, ки моҳияти чунин қалимаҳоро фаҳмонад. Агар моҳияти қалимаҳоро пурра нафаҳманд, хонандагон дар ҳолати воҳурӣ бо чунин қалимаҳо душворӣ мекашанд. Қалимаи “лона” ба парандагон ҳос аст.

Бинобар он, шоир дар ин чо хонаи қабӯтар не, лонаи қабӯтар гуфтааст. Сила-молиш, навозиш, бол-қанот, пар ва ғайра. Ҳамин тариқ, ҳамаи ин қалимаҳо муродифи худро доранд. Бояд диққати хонандагонро ба он ҷалб намуд, ки дар ҳолати такрор хондани шеър бо овози баланд қӯдакон худро ба қойи қаҳрамонҳои он тасаввур кунанд.

Шеърҳоро ба қисм-қисм ҷудо қарда, дар ҳар як дарс аз ёд қардан ба мақсад мувофиқ аст.

М.САЛОМАТОВА
омӯзгори мактаби №62, шаҳри Душанбе

▶ НУҚТАИ НАЗАР

Қитобро барҳақ ва қитоб сохтан хеле хуб манбаи илму ва осон буд. Ба воситаи дониш, сарчашмаи хирад, қитоб мардум саводнок асоси фарҳанги милли ва мегардиданд. Ҳамин тавр, пояи тамаддуни ҷаҳонӣ қитобхонаҳои бузургӣ

Фурӯғи зиндагонӣ

меғӯянд. Пайдоиши қитоб ба пайдоиши хат ва забон вобаста аст. Ҳамин ки одамони қадим хатро ихтироъ қарданд, қитобҳои қадима ҳам пайдо шуданд. Дар замонҳои қадим одамон дар рӯи санг, қӯб, сафол, барғҳои дарахтон, ва устухонҳо менавиштаанд. Баъдтар дар Мисри қадим папирусо кашф қарданд. Акнун дастнависҳоро дар рӯи папирусо менавиштаанд. Лекин ин-кишофи ҳақиқии қитоб ба ихтирои қоғаз вобаста аст.

Назар ба қӯбу санг ва папирус дар қоғаз навиштан

дорои аҳамияти ҷаҳонӣ ба вучуд омаданд. Яке аз чунин қитобхонаҳои хеле қадим ва машҳур қитобхонаи Искандария буд, ки дар асри III – и то мелод дар Миср бунёд шуда буд. Дар ин қитобхона қариб ҳафтсад ҳазор қитоб мавҷуд будааст. Дар Хитой қадим, ки яке аз кишварҳои қадимтарини Шарқ аст, дар асри VI бори нахустин ба қитоб шурӯъ қарданд. Ғарбиён дар асри XV дар Олмон ба қитобчопқунӣ сар қарданд.

А. МАҲМАДОВА,
омӯзгор

УСУЛҲОИ ТАЪЛИМ

Забондонӣ соҳибмаърифатист

Яке аз мақсадҳои асосие, ки ҳар як Омӯзгори забони русӣ ҳангоми навиштани нақша – конспект ба пеш мегузорад, равнақ додани нутқи шифоҳии хонандагон аст. Барои муваффақ шудан метавон аз маводи гуногун истифода бурд. Аслан, ҳангоми омӯзиши забони русӣ алоқа бо фанни забони тоҷикӣ вучуд дорад. Аммо агар сухан дар бораи адабиёти тоҷик равад, ин алоқамандиро бояд ёфт. Масалан, бо истифода аз маводи фанни адабиёти тоҷик (шарҳи ҳоли шоири нависандагон, порчаҳо аз асарҳои бадеӣ, вариантҳои русии эҷодиёти адабиёни тоҷик, зарбулмасалу мақолҳо ва ғайра) дарсро омода кардан мумкин аст. Хушбахтона, ин ҳел мавод дар китобҳои дарсии мо қой доранд.

Ҳар як омӯзгори ин фанро зарур аст, ки барои соҳибнутқ гардидани шогирдон тамоми усулҳои таълимиро истифода намояд. Мусаллам аст, ки нутқи инкишофёфта ба сатҳи луғатдонии шогирдон вобастагии зич дорад. Бинобар он, кор бо луғат ва ҳифз кардани луғатҳои додашуда дар ғанӣ гардидани таркиби луғавии ҳар як хонанда нақши муҳим дорад. Бояд омӯзгор ба он диққат диҳад, ки ҳар як шогирд дар ҳар як дарси забони русӣ ҳатман бо дафтари луғати худ иштирок варзад. Дар ҳар як машғулият навиштани 3 – 5 ё аз ин ҳам зиёдтар луғат ба фоидаи ӯст. Омӯзгорро зарур аст, ки дар ҳар як дарси минбаъда аз луғатро азбар кардани шогирдон аз дарсҳои гузашта ҳабардор шавад. Яъне, хонанда то қадом дараҷа луғатҳои додашударо аз бар намудааст, маълум мегардад. Ҳангоми истифодаи луғат ба хотир овардани калимаҳои ҳаммаъно низ ба фоидаи кор аст.

Умуман, ҳар як хонанда бояд се навъи дафтар дошта бошад: дафтари корӣ, луғат ва дафтари мавзӯҳои озод. Барои он ки луғат дар зехн хонанда зуд ва дуруст ҳифз гардад, дар баробари ин, он калимаву вожаҳоро дар мавриди даркорӣ ва дар қояш истифода барад, заҳмати омӯзгор ва ҳуди наврас басо муҳим аст. Азбар кардани луғат дар ниҳоди хонанда на ба якборагӣ, балки тадричан, зина ба зина сурат мегирад.

Дар машғулиятҳои забони русӣ зарур аст, ки ҳамаи хонандагон дафтарҳои корӣ низ дошта бошанд ва ҳангоми навиштани калимаҳои нав хонандагон дар баробари машқи талаффуз, инчунин, ба такрори навиштани шакли дурусти онҳоро дар зехн ва хотираи худ сабт мекунанд.

Ҳамин тариқ, хонандагон тадричан на танҳо бо калимаҳои гуногун шинос мешаванд, балки бо системаи мураккаби сатҳи онҳо низ ошноӣ пайдо мекунанд ва илова бар ин, аз хатоҳои имлоӣ ва сактаи нутқ ҷилавгирӣ менамоянд. Тарбияи самаранок истифодабарии луғат дар хонандагон қафолати тавсеаи забонмӯзӣ, худинкишофидии рушди камолоти забонӣ ва ҳамчунин, саводнокии шогирдон махсуб меёбад.

Тӯрахон ИСОЕВ,
омӯзгори забони русии мактаби
№121, ноҳияи Фирдавӣ

ДАРСИ МАРДОНАГӢ

Мақсади асосии таълими салоҳиятнокии фанни омодагии ибтидоии ҳарбӣ дар амал истифода бурдани дониш, малақаю маҳорати ба даст овардани хонанда мебошад. Ин низом дар соҳаи маорифи мо падидаи нав махсуб ёбад ҳам, он дар афкори педагогии мардум асрҳои аср арзи ҳастӣ дошт ва манфиатҳои миллию давлатиро дар мадди аввал

низомӣ, педагогӣ ва психологиро талаб менамояд. Роҳбари ҳарбӣ, пеш аз ҳама, бояд маҳорати баланди либоспӯшию роҳгардии низомӣ ва рафтори намунавии низомӣ дошта бошад, ки ҳар як ҳаракати ӯ барои шогирдон намунаи ибрат шавад. Аз оғози машғулиятҳои аввалин роҳбари ҳарбӣ бояд иҷрои рафтори низомиро мувофиқи талаботи оинномаҳои

барои хонандагони мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ногузир аст. Аз ин лиҳоз, дар барнома маводи таълимӣ оид ба асосҳои беҳатарӣ ва ҳуқуқ дар низоми мусаллаҳона ворид карда мешавад. Воқеан ҳам, шахсе, ки таълими хуби низомӣ дорад, ҳалли ин ё он масоилро дарёфта, дар ҳолати ҳаёт бе ягон мушкилӣ руҳан солиму обутаёфта мебошад. Ҳар як шахс

Ташаккулбахши шахсият

гузашта, тарбияи ҷавононро дар рӯҳияи ватандӯстӣ, ҷасурий, далерӣ, қавирудоғӣ, худидоранамой, риояи қоидаҳои беҳатарӣ ва тарзи ҳаёти солим, ободсозию гулгулшукуфонии Ватан ва ҳимояи марзу буми он вазифаи аввалиндараҷа мешуморид.

Омӯзиши фанни омодагии ибтидоии ҳарбӣ дар инкишофи шахсияти хонанда нақши муҳим дошта, покизагӣ, тандурустӣ, озодагӣ, иродатмандӣ, тобоварӣ ва зиракӣ барин сифатҳои одамиро парваришу сайқал медиҳад. Донишҳои низомӣ дар баробари тарбияи эҳсоси андешаи инсонпарварӣ, ватандӯстӣ ва садоқату фидокорӣ, мақому манзалат ва эътибори шахсро таҳким мебахшад.

Мувофиқи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи уҳдадорӣ умумии ҳарбӣ» барномаи таълимии омодагии ибтидоии ҳарбӣ ба тайёр намудани ҷавонон ба хизмати ҳарбӣ дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тарбияи ватанпарастии онҳо равона мегардад. Малақаҳои ибтидоии низомӣ дар баробари эҳсоси андешаҳои инсонпарварӣ, ватандӯстӣ ва садоқату фидокорӣ, мақому манзалат ва эътибори шахсро таҳким мебахшад.

Мазмуни барномаи фанни омодагии ибтидоии ҳарбӣ дар синфҳои болоии мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ поёи ташаккули шахсият, таҳкурсии ояндаи омӯзиш гашта, ҳамчун муайянкунанда дар ҳаёти инсон нақши муҳим мебошад. Ин фан дар сатҳи ибтидоӣ таълим дода шуда, аз роҳбари ҳарбӣ малақаю маҳорати махсуси

Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз хонандагон талаб намояд, то ки рафтори низомӣ барои ҳар як таълимгиранда фаъолияти рӯзмарра гардад.

Фанни омодагии ибтидоии ҳарбӣ барои ташаккули шахсияти хонанда аҳамияти махсус дошта, дар таъмини он бояд тамоми меъёрҳои “Стандарти давлатии таҳсилот дар муассисаи таҳсилоти умумӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон” риоя карда шаванд. Дар қараёни дарс ва раванди таълим ба хонанда моҳият ва аҳамияти ин фанро дуруст шарҳ додан лозим аст.

Дар замони муосир донишгари қоидаҳои беҳатарии ҳаёт, дуруст амал намудан ҳангоми ҳолатҳои ногувори садамавӣ, таҳдиди хатар ва терроризм

малақаҳои дарки хатар, пешгирӣ аз он ва ҳангоми руҳдихӣ тарзи дурусти рафторро бояд донанд, дар ҳолати зарурӣ худ ва дигаронро наҷот дода тавонад. Аз Ватани худ ифтихор дошта бошад ва дар ҳимояву шукуфоии он саҳм гузорад.

Раванди омӯзиши омодагии ибтидоии ҳарбӣ се вазифаи асосӣ-таълим, тарбия ва инкишофро дар бар мегирад. Таълими пурраи методиву иттилоотӣ ҳангоми омӯзиши фанни омодагии ибтидоии ҳарбӣ истифодаи самаранокӣ ҳама гуна воситаи таълимиро дар назар дорад.

Бозор МАНИЯРОВ,
омӯзгори омодагии ибтидоии
ҳарбии мактаби №1,
ноҳияи Исмоили Сомонӣ

СИНҲОИ ИБТИДОӢ

Дурӯғгӯй аст, Суғурҷон!

Барои он ки дарсҳо шавқовар гузаранд ва ба ҳаёти воқеию синну соли хонандагон мувофиқат намоёнд, дар китобҳои забони модарии синфҳои ибтидоӣ ҳикояҳои тамсилӣ, нақлу ривоятҳо, афсонаву латифаҳои халқии зиёд қой дода шудаанд. Масалан, дар китоби забони модарии синфи якум ҳикояҳои “Рӯбоҳ ва Хирс”, “Дехқон ва Хирс”, “Рӯбоҳ ва Лаклак”, дар синфи дуюм “Рӯбоҳ ва Буз”, “Хорақу Хасак”, “Қарашма ва Қалта”, дар синфи сеюм “Гург ва Харгӯш”, “Саъва ва Фил”, дар синфи чорум “Суғурҷон ва Рӯбоҳак” ва амсоли инҳо қой дода шудаанд. Муаллифони китобҳои дарсӣ завқи хонандагонро ба инобат гирифта, китоб таҳия кардаанд, ки хеле судбахш ва ба манфиати кор аст. Сифати китобҳои дарсии имрӯза нисбат ба солҳои қабл хеле хуб гардидааст. Саволҳои андешапарвар, расму муаммоҳои муҳталиф, аломатҳои диққатҷалбкунанда боиси боз ҳам боло рафтани сифати китобҳои дарсӣ мешаванд.

Таълими ҳикояҳои тамсилӣ аз ҳар як муаллим маҳорати баланди касбӣ дониши мукамал меҳорад. Масалан, ман ҳамчун муаллимаи собиқадорӣ синфҳои ибтидоӣ ҳангоми таълим аз роҳи усулҳои гуногун истифода менамоям. Барои боз ҳам шавқовару ба завқи хонандагон мувофиқтар шудан ҳикояи “Суғурҷон ва Рӯбоҳак”-ро ба риштаи назм дароварда, меомӯзонам. Қудакон ба хондану аз ёд кардани матнҳои назмӣ бештар ҳавасманданд ва онро зуд аз бар мекунанд.

Дар вақти таълими ҳикояи мазкур аввал матни китоби дарсиро пурра таҳлил намуда, супоришхоро ҳамроҳи хонандагон иҷро менамоям ва дар лаҳзаи мустаҳкамкунӣ шакли назми зеринро пешкаши бачагон месозам:

Рӯбоҳаку Суғурҷон
Дӯст шуданд ногоҳон.
Гуфтанд, ки ғубори дил
Барорем ҷақ-ҷаққунон.
Таклифи Рӯбоҳақро
Маъқул намуд Суғурҷон.
Дар соати шабу сӣ
Рӯбоҳак омад ҷаққон.
Курта-курта ғӯшт гирифт,
Иҷро дида Суғурҷон.
Дасту остин барзада,
Шавла пухт баҳри меҳмон.
Дар ҳафт қабат кӯрпача
Рӯбоҳақро ӯ шинонд.
Баъди каме ӯ гузошт,
Шавларо пеши меҳмон.
“Ташаккур”, - гуфт Рӯбоҳак,

Баъди тановули он.
Аз ростӣ, ки ин дунё
Аҷаб зебо бо дӯстон.
Дар омади ғап Рӯбоҳ
Пурсидаст аз Суғурҷон:
– Таомҳои болазат
Меҳӯрӣ дар зимистон?
– Ҳеҷ чиз намеҳӯрам ман
Тӯли фасли зимистон.
Бовар накард Рӯбоҳак,
Ба ғапҳои Суғурҷон.
Рӯбоҳак намуд ғумон
Дурӯғгӯй аст Суғурҷон.
Қаҳраи омаду бирафт
Дӯсташиро таънақунон.
Аз ин кори Рӯбоҳак
Зор-зор гирифт Суғурҷон.

Ба худ омаду ӯ гуфт:
– Чудо шудан беҳтар аст.
Аз ин тоифа дӯстон.

Пас аз шиносонидани хонандагон бо матни мазкур назарашон ба хондану маънидош кардани мазмуни он тағйир ёфт. Ҳатто, баъзе хонандагоне, ки матнхоро бо душворӣ азхуд мекарданд, ба шакли назми афсона бо шавқу ҳавас менигаристанд.

Қобили қайд аст, ки ба туфайли татбиқи лоиҳаи “Ҳамроҳ бихонем” дар мактабҳои имрӯзҳои китобҳои шавқовару рангоранги бачагона дастраси доираи васеи хонандагон гардида аст. Ин барои боз ҳам самаранок гардидани кори омӯзгорон мусоидат менамояд ва ҳавасу завқи хонандагонро барои мутолиаи китобҳои бадеӣ бештар мегардонад.

Набуват НАЗИРОВА,
омӯзгори синфҳои ибтидоии
мактаби №36-и шаҳри Исфара

Китоби «Тоҷикон» дастраси сокинони шаҳри Панҷакент гардид.

▶ РОБИТАИ МАКТАБ ВА ХОНАНДА

Оилаи солим – кафили пешрафти ҷомеа

Аз вақти ба тасвиб расидани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» 10 сол сипарӣ мегардад. Он 2-юми августи соли 2011, №762 бо Қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда шудаасту иҷрои он ҳам аз тарафи падару модар ва ҳам омӯзгорону шогирдони онҳо шарт аст.

Мутаассифона, бархе аз занону мардоне, ки асоси оилаанду Худованд ба онҳо фарзандони дӯстрӯро лоиқ донистааст, бо сабаби надонистани роҳҳои дурусти таълиму тарбияи фарзандони худро нодуруст тарбия додаву ба камол мерасонанд. Бештари ин гуна волидон ба мактаб алоқаи зич надоранд. Ин аст, ки ба фарзандони хеш назорати қатъӣ намебаранд. Агар ба сарварони ин гуна оилаҳо танбалӣ, камбӯдӣ, бадахлоқӣ ва бесаводии фарзандашонро ёдовар шавед, мегӯянд: «Худам ҳам дар вақташ сустхон будам, аз кучо донам, ки тарбияаш чист?

Сониян, таълим ва тарбия вазифаи мактабу маориф, муаллимон аст».

Қисми дигари волидон гӯё аз он беҳабаранд, ки ҳеҷ гоҳ таълимгоҳе меҳру муҳаббати волидайнро иваз карда наме-тавонад. Аз бисту чор соати шабонарӯзӣ 6 ё 7 соати хонанда дар ихтиёри омӯзгор аст. Вале охир, 18 соати дигар дар итҳоли волидон аст – ку? Ку инсофу адолат? Бар замми ин, иддае аз падару модарон ҳайрон мешаванд, ки чаро фарзандашон гапнадаро, коргурез ва бадмаст (майхора) шудаанд. Онҳо аксаран дар ин бобат аз мактабу кинофилмҳо, аз таъсири кӯча домангир мешаванд. Бояд гуфт, ки бачагону наврасонро одамон, чизҳо, ходисаҳо тарбия менамоянд. Аз байни онҳо дар ҷойи аввал падару модарон меистанд, ки бо ахлоқ ва симои маънавий худ ба бачагон ва наврасон таъсир мерасонанд. Албатта, бачагон ба ахлоқи ин гуна падару модарон тақлид менамоянд, ки хуб аст. Онҳо, пеш аз ҳама, ба волидон, бародарон ва хоҳарони калонсолон пайравӣ менамоянд.

Асосҳои хислату характер дар оила ташаккул ёфта, дастурҳои

нахустини ҳаётро бача дар оила мегирад. Вақте оила мегӯем, аввалтар аз ҳама тифлони маъсум пешни назарамон меоянд. Барои он, ки бо таваллуди онҳо мафҳуми оила пайдо мегардад. Бо пайдо шудани онҳо унво-

ни ифтихории падар ва модар насиби шахсони издивоҷёфта мешавад. Ин масъулият на танҳо назди оилаи хеш, балки ҳукумати давлат ва ҷамъият низ хеле муҳим мебошад. Биноан, месазад, ки баҳри бунёд намудани оила захираи зиёд кашид, то дар нимаҳои лолу ҳайрон, зору ҳақиру парешон намонем. Ал-

батта, дар оиладорӣ ҳуқуқҳои падару модар баробар буда, ҳар кадом масъулияти хешро дорад. Оила моро як навъ хушдор медиҳад, ки дар пайдору бобако мондани он ба саҳлангорӣ роҳ надихем. Оила ташкилоти хур-

бо мактабу маориф беҳ гардид, фарзандон аҳамияти таълим ва тарбияро ҳам аз тарафи волидон ҳам аз ҷониби омӯзгорон эҳсос намуданд, он гоҳ бовар кардан мумкин, ки ҷомеа минбаъд рушд намуда, барои ҳалли ҳадафҳои дарпешгузошта ноил мегардад.

Ба таъкиди Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, Қонун «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» ба наслҳои имрӯзу ояндаи кишвар нигаронида шудааст. Зеро масъулият барои сарнавишти Ватан ва ояндаи миллат дар навбати аввал маҳз ба уҳдаи насли ҷавон хоҳад гузашт. Вазифаи мукаддаси мо ба камол расондани насли ҳамаҷаҳонӣ солим, соҳибмаълумот, бунёдкор, неруманд ва миллатдӯсту меҳанпараст мебошад».

Дарвоқеъ, агар хоҳем, ки насли ҷавон минбаъд аз мо домангир набояд, бояд аз имрӯз тарбияро хеле ҷиддӣ бигирем, то барои ба камол расидани онҳо саҳми худро гузошта тавонем.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

▶ АЙНИШИНОСӢ

Боиси хурсандист, ки бо ташаббус ва дастгирии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида ба 140-солагии Қаҳрамони Тоҷикистон, устод Садриддин Айний бо саъю кӯшиш ва заҳмату талоши узви вобастаи АИ Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илмҳои филологӣ, профессор Аламхон Кӯчаров рисолаи илмӣ – таълими «Ҷаҳлиятҳои муҳасили ва омӯзгории устод Садриддин Айний» аз тариқи нашриёти «Донишварон» ба таърифи расида, дастраси аҳли ҷомеа, аз ҷумла, омӯзгорону толибилмон гардид.

Муҳаққиқи соҳибназар тавассути омӯзиш ва ҷустуҷӯи зиёди маъхазҳои илмӣ-таърихӣ ва адабӣ дар воқуниш ба мавзӯи «Ҷаҳлиятҳои омӯзгории устод С.Айний дар замони Тоҷикистони соҳибистиклол» дар остонаи чашни тиллоии кишвар – 30 - солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар риштаи айнисиносӣ боз як саҳифаи тозаеро ба рӯи алоқамандони калом бадеъ, хоса, омӯзгорону толибилмон кушод.

Воқеан, муҳаққиқ дар муқаддимаи рисола ҷиҳати таҳқиқи ин мавзӯё оварда: «Оид ба ҷаҳлиятҳои омӯзгорӣ ва муҳасилии устод С.Айний муҳаққиқону адабон, омӯзгорони ватанин хориҷӣ аз қабили М. Орифӣ, А. Ғаниев, Р. Хошим, М. Мирзозода, Ҷ. Иқромӣ, М. Қозичонов, А. Халилов, И. Николаев, И. Бечка, А.Г. Леменовский, С.Табаров, И.С. Брагинский, М. Шукуров, А. Сайфуллоев, Х.Отахонова, Х. Рахимов, А. Нуоров, Ж. Алмаев, А. Аминов, М. Саидова, Х. Асо-зода, А. Маҳмадминов, Қ. Рустамов, А. Пахлавонев ва дигарон фикру андешаҳои ҷолиб баён кардаанд».

Мутаассифона, аз нигоҳи имрӯз таҳқиқ ва кӯшишҳои дар ин бахш суратгирифта, ба қавли А.Кӯчаров, ба ҳадафи асосии мавзӯё - ҷаҳлиятҳои пурсамари муҳасили, омӯзгорӣ, саҳмгузори дар рушди мактабу мактабдорӣ, билохира, нақши устод С.Айний дар таълиму тарбияи ҷаҳли насли ҷомеа ба матлаб ҷавобгӯ набуда, тадқиқоти арзишмандеро тақозо мекард.

Рисолати як рисола

Аз ин лиҳоз, муаллиф қисмати аввали рисола «Нигоҳе ба таърихи маорифи тоҷик» унвонгузори намуда, қомеъӣ ва пешравӣҳои соҳаи мактабу маорифи тоҷикро аз ибтидои садаи 20 баррасӣ карда, дар сарғаҳи он саҳми равшанфикрон: Абдуқодири Шакурӣ, Саидахмадхоҷаи Аҷзӣ, Мирзо Абдулвоҳиди Мунзим, Мирзо Сирочи Ҳаким, Аҳмадхоҷаи Ҳамдӣ, Садриддини Айний, Абдурауфи Фитрат, Маҳмудхоҷаи Бехбудӣ ва Саидризо Ализодаро басо назаррас хисобидааст.

Барҳақ, дар рушду нумӯи мактабу маорифи тоҷик дар даврони Шӯравӣ, дар миёни зиёиён, асосгузори адабиёти Шӯравии тоҷик, Қаҳрамони Тоҷикистон, шоир, нависанда, олим, публицист ва омӯзгори асил Садриддин Сайидмуродхоҷа Айний дар сафи пешни мардонии ватандӯсту мубориз қарор дошта, хизмати бедареғ ва шоистаеро ба сомон расонидааст. Рисола аз муқаддима ва нӯх фасл иборат мебошад.

Ҷеълан, рисола барои шогирдони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ пешниҳод гашта, муҳаққиқ дар анҷоми он бо зами-ма кардани феҳристи луғатнома то андоза ба хонанда дасти ёрӣ дароз кардааст. Ногуфта намонанд, ки банда ба ҳайси омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик ҷаҳлият дорам. Дар «Барномаи таълими адабиёти тоҷик барои синфи 11» ба омӯзиши ҳаёт ва эҷодиёти Садриддин Айний 6 соат ҷудо гардида, як соати он ба мавзӯи «Ҷаҳлиятҳои омӯзгории устод Айний» бахшида шудааст.

Мутаассифона, дар китоби дарсӣ сари ин мавзӯё танҳо ду ишорае рафта;

Аввалан, соли 1906 дар Бухоро Абдурахмон Саъидӣ ном тотор нахустин мактаби тоториро ташкил карда, Айний дарсҳои Саъидиро барои бачагони тоҷик тарҷума мекард.

Баъдан, соли 1908 дар хавлии Мирзо Абдулвоҳиди Мунзим мактаби нави тоҷикӣ таъсис ёфта, ҷаҳлиятҳои омӯзгории Айний васеътар гардид. (Асо-зода Х, Кӯчаров А, Адабиёти тоҷик, барои синфи 11, Душанбе, «Маориф», соли 2018,

сах.66.)

Ростӣ, барои хонандаи имрӯзаро, ки бо интернет дар иртибот аст, қаноатбахш намудан омӯзгор ба мушқилот рӯ ба рӯ мегардид.

Хушбахтона, дастрасӣ ва мутолиаи рисолаи тозанашири профессор А.Кӯчаров «Ҷаҳлиятҳои муҳасили ва омӯзгории Садриддин Айний» ба ман имконоти хубе фароҳам овард, ки ба саволҳои толибилмони хатмкунанда;

- Устод Айний дар кадом мактабҳо ба ҳайси омӯзгор ҷаҳлият кардаанд?

- Омӯзгор С.Айний аз кадом фанҳо дарс мегуфтанд?

- Лаҳза баёни мавзӯи навро омӯзгор С.Айний чӣ ҳел таълим медоданд?

- Оё устод Айний роҳбари синф буданд?

- Дарсҳои омӯзгор С.Айний аз тарафи нозирон дар ягон муассиса санҷида шуда-анд ё не?

- Устод Айний шабона ҳам дарс мегуфтанд?

- С.Айний дар муассиса ба ягон маҳфил роҳбарӣ мекарданд?

- Устод С.Айний тафтишу дафтарҳои даврии хонандагонро чӣ ҳел мегузари-нид?

- Дар ҷорабиниҳои беруназсинфӣ устод С.Айний чӣ ҳел ширкат доштанд?..

Бо овардани ҳуҷҷату далелҳои дар рисола дарҷёфта ба шогирдон посухҳои саҳеҳ дода, худро хушхал ва болидарӯх хис мекардам.

Аз он таассуф меҳӯрам, ки ҷунин маводи барои омӯзгорон зарур ба теъдоди 1000 нуса дар нашриёти «Донишварон» рӯйи ҷопро дида...

Умедворем, ки мутасаддиёни Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба заҳмати муҳаққиқи сермаҳсул А.Кӯчаров баҳои воқеӣ дода, барои дастгирии омӯзгорони ҷавон теъдоди наشري рисолаи мазкурро зиёд мекунад.

Пиралӣ ҚУРБОНОВ,
ҷонишини директори мактаби №40-и
ноҳияи Муъминобод, Аълоҷии
маориф ва илми Тоҷикистон

▶ ТАБИАТШИНОСӢ

Реша растаниро бо об ва дигар ғизоҳои органикӣ таъмин менамояд, то ин ки дар ҳок нағз нашъунамо ёбад. Одатан, мо дар хӯрок ва хӯришҳо беҳмева ё решаҳои истифода мебарем, ки онҳо ҳосияти шифобахшӣ доранд. Ачибаш дар он аст, ки решаҳо рангашон гуногун мешаванд; масалан, сабзӣ, шалғам рангашон зард, турб ранги сабз, шалғамча ранги сурх, картошка ҳокистарранг, лаблабу ранги сурхи

Хусусиятҳои шифобахшии реша

гулобӣ ва ғайра. Ҳамаи ин решаҳои номбурда лаззат ва тамъи худро доранд. Мармиҷон яке аз зироатҳои қадима ва сершира буда, ба оилаи настанранҳо дохил шуда, дар лаби дарё, ҷӯйбору каналҳо ва ғорҳои кӯҳна мерӯяд. Пояш печанда ва серхор буда, решааш дар зери ҳок то 20-30 см дароз мешавад. Дар шароити намӣ афзоиши реша хеле ғафл мебошад. Мо решаи мармиҷонро аз зери ҳок кофта гирифта, нағзакак шӯста, бо корд пусти болояшро мегирем ва дар даруни дег мегузоредем. Аз болояш 3 литр об рехта дар харорати паст меҷӯшонем, то ин ки 2 литр об боқӣ монад. Оби сафеде, ки мо дар дег рехтем, ранги ҳокистариро мегирад. Решаҳо аз даруни дег мегирем. Мувофиқи таъби шакар омехта карда, сахар, нисфирузӣ ва шаб як пиёла истифода мебарем. Ин шарбати тайёрро таркибаш аз элементҳои калсий, йод ва оҳан бой буда, барои зебо ва мустаҳкам кардани пусти ёрӣ мерасонад. Қувватнокӣ ва масунияти организмро баланд бардошта, пигменти пустро зиёд мекунад.

Заррина ҚУРБОНОВА,
омӯзгори гимназияи
ба номи Бағамши
шаҳри Ваҳдат

Зарфиятҳои сайёҳии Тоҷикистон дар шаҳри Москва муаррифӣ шуд.

► ТАҲҚИҚ

Пажӯҳише мондагор доир ба наҳв

Дар оғози солҳои 60-уми садаи XX, баъд аз рӯи кор омадани «Очеркҳо оид ба грамматикаи забони тоҷикӣ» таҳқиқи омӯзиши ҷиддии вежагиҳои наҳвии забони тоҷикӣ аз вазифаҳои муҳимми муҳаққиқони забоншинос гардид. Ин аст, ки солҳои 60-уму 70-уми асри гузашта паси ҳам осори илмии марбут ба наҳв рӯи кор меоянд. Дар ин роҳ пажӯҳишгарони ҷирадаст, чун профессор Д.Тоҷиев, Х.Хусейнов, М.Қосимова, Ш.Рустамов, С.Атобуллоев, Ф.Зикриёев ва дигарон заҳмати бештар кашидаанд.

Бо ҳидоят маслиҳати шодравон Д.Тоҷиев дар таҳқиқи ҷумлаи мураккаби тобеъ бо пайрави муайянкунанда курраи фол ба номи муҳаққиқи ҷавон, вале ҳушманд Давлатбек Хочаев меафтад. Баъди ҷустуҷӯ ва ковишҳои чандсола мавзӯи мазкур соли 1981 ба сифати рисолаи номзадӣ ба дифоъ мерасад.

Муҳаққиқони тавонову шинохта, мисли мудирӣ кафедраи филологияи эронии Донишгоҳи давлатии Боку, профессор А.Шафой, наҳвиносии номӣ А.Мирзоев ва дигарон ба рисолаи Д.Хочаев баҳои баланд медиҳанд.

Хушбахтона, соли ҷорӣ ба ифтихори 30-солагии Истиқлолияти давлатии ҷумҳурӣ таҳқиқи мазкур бо номи «Ҷумлаи мураккаби тобеъ бо пайрави муайянкунанда дар забони адабии ҳозираи тоҷик» бо ду забон (тоҷикӣ ва русӣ) манзури аҳли илм гардид.

Рисолаи мавриди тақриз аз муқаддима, се боб бо фарогирӣ чанд фасл, хулоса ва феҳрасти адабиёт иборат аст.

Дар муқаддима муҳаққиқ аз дараҷаи омӯзиши мавзӯ ва зарурати таҳқиқи он бахс ба миён оварда, таъкид бар ин нукта менамояд, ки «дар синтаксиси забони адабии ҳозираи тоҷик хели ҷумлаҳои пайраве ... дида мешаванд, ки ғамтамоман омӯхта нашудаанд ва ғамтамоман аз маълумоти муҳтасари китобҳои дарсӣ ва мақолаҳои қайдҳои ҷудогона таҳқиқи махсуси илмӣ ба таъбир нарасидааст» (с.10), ки ҷумлаи пайрави муайянкунанда (минбаъд ҶПМ – А.Х.; М.О.) яке аз онҳост.

Боби якуми рисола «Хусусиятҳои асосии сохту маънои ҷумлаи пайрави муайянкунанда» унвон гирифта, аз ҷаҳор фаслу панҷ зерфасл иборат аст.

Дар оғози боби мазкур муаллиф аз афкори сегонаи олимони наҳвиносии сухан ба миён оварда, баъди таҳлили онҳо мавқеи худро дар ин маврид чунин муайян менамояд: «...ҷумлаи пайрави муайянкунандаро дар алоқа бо сарҷумлааш аз на-

зар гузаронида, ҳам аломату нишонаҳои шаклӣ ва ҳам ҷиҳати маъноии онҳоро ба эътибор гирифт» (с.22).

Аз таҳлилҳои муҳаққиқ муайяну муқаррар мешавад, ки ҶПМ метавонад, ки бар эзоҳи калимаи алоҳида ва ғамтамоман аз ибора омада, тамоми эзоҳи ҷумларо шарҳу эзоҳ диҳад (ниг. с.31-40).

Фасли якуми боби якум «Хел ва хусусиятҳои маъноии ҷумлаи пайрави муайянкунанда» унвон дошта, фарогирӣ се зерфасл мебошад.

Дар забони тоҷикӣ ҶПМ аз сермахсултарин наҳвиҳои ҷумлаи мураккаби тобеъ ба шумор омада, аз рӯи вазифа ва муносибатҳои синтаксисӣ муқаррар шудааст. Ин аст, ки Д.Хочаев дар боби мазкур дар заминаи маводи забони тоҷикӣ, ки, хушбахтона, қисме аз онҳоро осори забони адабиёти классикӣ ташкил мекунад, ҶПМ-ро ба се наҳв ҷудо мекунад: 1) ҶПМ-и ҷудой (аслӣ); 2) ҶПМ-и монандӣ-ташбеҳӣ; 3) ҶПМ-и эзоҳӣ-ахборӣ (с.41).

Зерфасли аввали фасли мавриди таҳлил «Ҷумлаи пайрави муайянкунандаи ҷудой (аслӣ)» унвон дошта, муҳаққиқ пайгирона дар заминаи маводи зеридаст вежагиҳои ин наҳви ҷумлаҳоро чунин муқаррар менамояд: «ба мақсади махсус ҷудо кардани шайъи эзоҳшаванда (аъзои эзоҳшавандаи таркиби сарҷумла) калимаҳои ҳамнисбат, шумораи микдории «як» ва морфемаи -е дар таркиби сарҷумла чун калимаи ҳамнисбат (бо ҳамон шайъ) аъзои эзоҳшаванда дар як таркиб меоянд» (с.41-42).

Дар зерфасли дувуми боби якум - «Ҷумлаи пайрави муайянкунандаи монандӣ-ташбеҳӣ» доир ба ҶПМ-е сухан меравад, ки «маъно ва вазифаи онҳо низ қушодани моҳияти шайъ, нишон додани аломату сифат ва хусусияту характери шахсу шайъи зикргардида ғамтамоман тасаввуршавандаи сарҷумла мебошанд» (с.47).

Зерфасли сеюми боби мавриди назар - «Ҷумлаи пайрави муайянкунандаи эзоҳӣ-ахборӣ» ба таҳлили вежагиҳои наҳви

сеюми ҶПМ ихтисос дорад. Аз омӯзиши фасли мазкур аён мегардад, ки ин наҳви ҷумлаҳои пайрав ба фикри гуфташуда ягон ахбори иловагӣ ҳамроҳ намуда, аъзои эзоҳшаванда калимаи ҳамнисбат ва морфемаи -е намегирад (ниг. с.51).

Фасли дуюми боби якум асар «Тафовутӣ ҷумлаи пайрави муайянкунанда аз баъзе ҷумлаҳои пайрави дигар» номгузори шуда, сохтбисола фарқи ҶПМ-ро аз ду гуруҳи ҷумлаҳои пайрав: 1) ҷумлаи пайрави замон (ниг. с. 55-58); 2) ҷумлаи пайрави микдору андоза (ниг. с. 58-60) нишон медиҳад.

Дар зерфасли дувуми фасли мазкур фарқи ҶПМ аз ҷумлаи пайрави микдору андоза нишон дода шудааст...

Фасли сеюми боби якум «Тобишҳои маъноии иловагии ҷумлаи пайрави муайянкунанда (сермаъноӣ)» унвон дорад. Муҳаққиқ дуруст таъкид менамояд, ки яке аз масъалаҳои, ки дар таснифи ҷумлаҳои пайрав ҳалал ворид менамояд, сермаъноии онҳо ба шумор меравад. Таҳлили маводи забони тоҷикӣ сохтбисоларо ба хулосае овардаанд, ки ҶПМ низ сермаъно буда, бештар аз ҳама тобишҳои маъноии замон, макон, сабаб, мақсад, монандӣ, шарт, ҳилоф, натиҷа, тарзи амалро доро мебошанд (ниг. с.61-66).

Муаллиф дар фасли ҷаҳоруми боби якум доир ба вежагиҳои ҶПМ-и бепаивандак бахс намудааст. Собит мешавад, ки ҷумлаҳои мазкур аксар дар шарҳу эзоҳи хабарӣ номӣ ва ғамтамоман номи хабар истифода шуда, аз рӯи вазифа ва мазмун ба се гуруҳ ҷудо мешаванд.

Боби дуюми китоби мавриди тақриз «Воситаҳои алоқаи тобеи ҷумлаи пайрави муайянкунанда» ном дорад ва дорои панҷ фасл мебошад. Фасли якум ба таҳқиқи вежагиҳои грамматикӣ пайванди муштараквазифаи «ки» ихтисос дорад. Як вежагии ҶПМ аз дигар наҳви ҷумлаҳои пайрав дар он аст, ки он пайванди маъноӣ (семантикӣ) надорад. Ин вазифа-ро дар таркиби ҶПМ пайванди «ки» иҷро менамояд. Таҳлилу омӯзиши маводи забони тоҷикӣ сохтбисоларо ба хулосае овардаанд, ки пайванди «ки» «аз ҳамаи хели ҷумлаи пайрав бештар бо ҷумлаи пайрави муайянкунанда омада, дар алоқаманд гардидаи ҳама хелҳои ин наҳви ҷумлаи пайрав воситаи асосии муҳим ба шумор меравад» (с.70).

Дар натиҷаи омӯзиш таъйин мегардад, ки ба вазифаи калимаҳои ҳамнисбат дар таркиби ҶПМ: 1) ишорачонишинҳо; 2) калимаи як; 3) морфемаи -е; 4) баъзе калимаву таркибҳои дигар истифода мешаванд.

Фасли сеюми боби дуюм «Калимаҳои тобеъкунандаи ҷонишинӣ» номгузори шуда, ба афкори муаллиф, «калимаҳои тобеъкунандаи ҷонишинӣ, ҳарчанд ки воситаи асосии алоқаи тобеи ҷумлаи пайрави муайянкунанда набоянд ҳам, дар марбуту устувор гардидани таркибу ҷузъҳои ҷумлаи мураккаби тобеъ бо пайрави муайянкунанда, алоқаи маъноии байни онҳо, махсусан, муайян кардани аъзои эзоҳшаванда, ки ҷумлаи пайрав мутеи он аст, аҳамияти калон дорад» (с.91).

Воситаи дигари алоқаи сарҷумла бо ҶПМ ҷои ҷумлаи пайрав аст, ки мавриди баҳси фасли ҷаҳоруми боби дуюм - «Ҷойи ҷумлаи пайрави муайянкунанда» қарор гирифтааст. Дар алоқаи сарҷумла бо ҷумлаи пайрав ҷойи ҷумлаи пайрав низ муҳим буда, ба таъбири профессор Д.Тоҷиев, аз қадимтарин воситаҳои алоқаи синтаксисӣ ба шумор меояд (ниг. с.97).

Дар натиҷаи таҳлили маводи гирдоварда аз забони тоҷикӣ муҳаққиқ ҷаҳор қолаби ташаққули ҶПМ-ро муқаррар менамояд (ниг. с.99).

Фасли панҷуми боби дуюм - «Интонация» дар мавриди нақши оҳанг (интонация) дар ташаққули сарҷумла бо ҶПМ бахс менамояд. Дар натиҷаи таҳлили маводи зиёди фактологӣ сохтбисола тасдиқ мекунад, ки дар қатори дигар ҷумлаҳои пайрав дар сомонбӯсии ҶПМ низ нақши оҳанг назаррас буда, «махз ба туйфули интонация алоқаи грамматикӣ маъноии ҷумлаи пайраву сарҷумла барқарор мегардад» (с.101).

Боби сеюми рисолаи мавриди тақриз «Муродифоти ҷумлаи пайрави муайянкунанда» унвон дошта, фарогирӣ панҷ фасл мебошад. Фасли якум «Ҷумлаи пайрави муайянкунанда – муродифи ибораи сифати феълӣ» номгузори шуда, муаллиф таъкид менамояд, ки ибораи сифати феълӣ бо ҶПМ бештар наздику ҳаммаъност, зеро «ибораи сифати феълӣ аксар вақт тафсил ёфта, ин ғамтамоман мазмун баъниё тавсифиро пурратар ифода менамояд» (с.105).

ҶПМ бо ибораи сифатӣ низ муродиф мешавад, ки дар фасли дувуми боби сеюм - «Ҷумлаи пайрави муайянкунанда – муродифи ибораи сифатӣ» баррасӣ гардидааст. Ба ибораи сифатӣ танҳо он ҶПМ бармегардад, ки хабарашон номист (ниг. с.113), сониян, тамоми ҶПМ ба ибораи сифатӣ ва сифати феълӣ ва, баръакс, барнамегардад, ки дар асар собит шудааст.

Фасли сеюми боби сеюм «Ҷумлаи пайрави муайянкунанда – муродифи баъниёҳо» унвон дорад. Муаллиф ба бардоште расонидааст, ки як наҳви ҶПМ – эзоҳӣ-ахборӣ бо баъниёҳо низ муродиф шуда метавонад. Дар ин сурат пайванди ки ва ҷузъи феълӣ хабар фуруғзор гардида, қисми боқимонда аз ду тараф бо вергул ҷудо карда мешавад (ниг. с.115-117).

Фасли ҷаҳоруми боби сеюм – «Ҷумлаи пайрави муайянкунанда – муродифи ибораҳои хели махсус» ва фасли панҷум «Ҷумлаи пайрави муайянкунанда – муродифи калимаҳо» унвон дошта, аз имкониятҳои фишурдашавии ҶПМ то ба ҳадди як калима бахс ба миён овардаанд (ниг. с. 117-124).

Дар қисмати хулосаи рисола бардоштҳои муаллиф дар панҷ банд мушаххас натиҷагирӣ шудаанд.

Монографияи мавриди тақриз дар заминаи мутолиа ва омӯзиши бештар аз сад осори илмӣ ва таҳлили фаровони осори бадеии забони адабии тоҷикӣ рӯи қоғаз омада, аз заҳмати фаровони муаллиф дарак медиҳанд.

Абдучамол ҲАСАНЗОДА,
доктори илмҳои филологӣ,
профессор, мудири кафедраи
забони тоҷикӣ ДДХ ба номи
академик Б.Ғафуров,
Мӯсо ОЛИМҶОНОВ,
номзоди илмҳои филологӣ,
доцент кафедраи забони
тоҷикӣ ДДХ ба номи
академик Б.Ғафуров

► СЕМИНАР

Бо дастгирии Вазорати маориф ва бо ибтикори Пажӯҳишгоҳи рушди маорифи ба номи Абдурахмони Ҷомии ВМИ ҶТ дар пажӯҳишгоҳи номбурда дар мавзӯи «Усулҳои роҳандозии анъанаҳои халқӣ тоҷик бахшида ба Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунароҳои мардумӣ» семинари илмиву амалӣ барпо гардид.

Директори пажӯҳишгоҳ, доктори илми педагогӣ, профессор Лутфия

Сухбат дар масъалаи муҳим

Иматова доир ба амалӣ намудани нақша – ҷорабиниҳои пажӯҳишгоҳ дар робита ба иҷрои нуктаҳои фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон доир ба масъалаи зикргардида изҳори ақида кард.

Оид ба масъалаи мероси маънавии таърихи пурифтихори халқӣ тоҷик во-баста ба Солҳои рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунароҳои мардумӣ номзоди илми

педагогика Изатулло Давлатшоев суханронӣ кард. Дастам Маҳкамов – ходими пешбари илмӣ шуъбаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии ПРМ АТТ оид ба таърихи ташаққули анъанаи некбинонаи халқӣ тоҷик дар камолоти касбии хонандагон андешаронӣ намуд.

Мудирӣ шуъбаи ҷомеашиносӣ, сиёсат ва стратегияи рушди маорифи ПРМ

АТТ Назир Назиров оид ба асосҳои илмиву педагогӣ омӯзондани хонандагон бо ҳунароҳои мардумӣ сухан гуфт.

Дар қисмати музокиротӣ семинар қарордони пажӯҳишгоҳ - докторҳои илми педагогӣ И. Каримова, Ф. Гулматов, Ҳ. Қаномова ва дигарон доир ба таври амалӣ омӯзондани ҳунароҳои мардумӣ дар муассисаҳои таълимии миёнаи умумӣ андешаронӣ карданд.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

► Дар ноҳияи Рашт конфронси ҷумҳуриявии илмӣ-адабӣ таҳти унвони «Мирзо Турсунзода – мунодии сулҳу дӯстӣ» баргузор гардид.

Сотим Улуғзода – публитсист

Сотим Улуғзода соли 1930 ба пойтахти Тоҷикистон – шаҳри Сталинобод омада, дар идораи рӯзномаҳои “Комсомоли Тоҷикистон” (ҳоло “Ҷавони Тоҷикистон”) ва “Тоҷикистони Сурх” (ба вазифаи котиби масъул), маҷаллаи «Барои адабиёти сотсиалистӣ (ҳоло «Садои Шарқ», ҷонишини муҳаррири масъул) фаъолият кардааст. Солҳои 1934–1937 иҷроӣ вазифаи котиби масъули раёсати Иттифоқи нависандагони Тоҷикистонро бар уҳда дошт. Соли 1941 баробари огоз гардидани Ҷанги Бузурги Ватанӣ Сотим Улуғзода ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳ ҷалб мешавад ва то соли 1944 дар рӯзномае, ки ба fronti ғарбӣ тааллуқ дошт, хизмат мекунад.

Дар фаъолияти минбаъдаи Сотим Улуғзода рӯзномаи «Комсомоли Тоҷикистон», ки вай дар он солҳои 1930–1932 ҳамчун котиби масъул фаъолият мекард, нақши асосӣ бозидааст. Аз ёдоштҳои ин нависандаи маъруф бармеояд, ки ӯ замони дар вазифаи котиби масъули рӯзномаи «Комсомоли Тоҷикистон» буда, на ҳама рӯз заҳмат мекашидааст. Натиҷаи ҳамин заҳматҳо буд, ки Сотим Улуғзода аллакай солҳои 30-юм ҷун гарҷумону драматургии нозукбин, публитсисти хушзавқ, мунаққид ва адабиётшиноси варзида маълуму маъруф гардид. Дар саҳифаҳои рӯзномаю маҷаллаҳои илмиву адабӣ бо мақолаҳои танқидӣ баромад мекард.

Фаъолияти публитсисти Сотим Улуғзода ҳанӯз ҳангоми таҳсилаш дар Дорулмуаллимини тоҷикии шаҳри Тошканд шурӯъ мешавад. Вай ҳамаи солҳо бо матбуоти навташкили «Овози тоҷик», «Раҳбари дониш», «Комсомоли Тоҷикистон», маҷаллаи «Барои адабиёти сотсиалистӣ» ҳамкориҳои пурмаҳсул намуда, ҳама мақолаҳо ҷоп мекунад. Аввалин мақолаи ӯ дар рӯзномаи «Овози тоҷик» бо номи «Аҳволи дорулмуаллимини Тошканд» (Овози тоҷик. – 1926. – 25 июн) ҷоп шудааст. Ҳамкориҳои Улуғзода бо рӯшанфикрону адибони публитсисти он замон, аз қабили Садриддин Айни ва кормандони рӯзномаи «Овози тоҷик» то рафт кавитар мегардад. Ҳангоми ҷопи мақолаи зикршуда Сотим Улуғзода ҳамагӣ 16 сол дошт. Навиштани ҷунин мавод дар ин синну сол аз ҳар эҷодкор маҳорати баланди касбӣ ва таҷрибаи кофӣ талаб менамуд.

Нависанда дар мақолааш майлу завқи талабагонро ба омӯзишу азбар кардани илму дониш ва кӯшишу ғайрати онҳоро дар ҷодаи эҷод тасвир менамояд, кӯшишу ғайрат ва майлу рағбати шоғирдонро барои саводнок шудан ва ҳамчунин, шароити таҳсил дар дорулмуаллиминро ҳеле ҷолиб ба қалам додааст. Яке аз мушкилиҳои асосии замони пас аз инқилоб сатҳи пасти саводнокӣ миёни мардум ва набудани мактабҳо барои таҳсили

хонандагон ба шумор мерафт. Сотим Улуғзода ҳангоми иншои мавод бештар ин ҷиҳати масъалаҳоро ба риштаи таҳқиқ кашидааст.

Дар «Ҳабаҳои дорулмуаллимини Тошканд» (Овози тоҷик. – 1927. – 27 январ) ҳаракати ҷавонро барои аз бар кардани илму дониш ва рӯ овардан ба матбуоти даврӣ ҳеле хуб тасвир намудааст.

Бояд гуфт, ки Сотим Улуғзода дар давоми соли 1926 дар рӯзномаи «Овози тоҷик» доир ба вазъи таълиму тадриси дорулмуаллимини шаҳри Тошканд хабару мақолаҳои зиёд ба таъби расонидааст. Дар мақолаҳои «Моро ҳам бояд огоҳ намоянд» (Овози тоҷик. – 1926. – 28 май), «Ҳаритаи деворӣ чӣ шуд» (Овози тоҷик. – 1926. – 5 июн), «Дастовези мо ба анҷумани дувуми муҳбирон» (Овози тоҷик. – 1930. – 20 январ), «Баҳраи наменбаранд» (Овози тоҷик. – 1926. – 20 ноябр) ҷӣ гуна ба озоӣ расидани мардуми тоҷикро таъкид намуда, ҷавонро барои ҳисса гузоштан ба баландбардории мафкураи мардум даъват намудааст.

Вай бештар ҳодисаҳои замони пеш аз инқилоб ва ба озоӣ расидани халқро тасвир намуда, оид ба саҳми коргарони рус барои ба озоӣ расидани як қатор халқу миллатҳои Осиёи Миёна ибрози андеша кардааст. Муаллиф дар мақола зикр менамояд: «Агарчанде ки миллатҳои дигар ба зудӣ истиқлолият барои худашон гирифтанд, аммо аз ин лаззати озоӣ миллати тоҷик қадре маҳрум монд, зеро баъд аз сарнагун кардани ҳукумати подшоҳӣ дар чанд ҷойи Осиёи Миёна гурӯҳи босмаиён пайдо шуда, хусусан дар Тоҷикистон, ин горагтаргӣ ҳеле тараққӣ кард» (Овози тоҷик. – 1926. – 28 май).

Сотим Улуғзода нақши матбуотро дар огоҳӣ ва ба роҳи дурӯст хидоят намудани мардуми заҳматкаш муҳим медонад. Озоди матбуот барои ҳар миллат зарур аст. Муаллиф дар охир зикр менамояд: «Ҳоло мо, талабагон ва коргаронро лозим аст, ки дар бораи пеш бурдани матбуоти ақибмондамон сайъ намуда, дар бораи зиёд кардани адади он кӯшиш намоем ва

саҳифаҳои рӯзномаамонро бо ахбороти фирқай, навҷавонон, ҷуфтгарон, занону духтарон ва аз фаъолиятҳои онҳо пур намуда, байни оммаи коргарону деҳқонон матбуотро паҳн намоем. Камбудии онҳоро дар рӯзномаҳои ҳудамон нишон дода, ба ғуши ҳукуматамон барои чора дидан бишнавоём» (Овози тоҷик. – 1926. – 28 май).

Тасвири ҷасурунаи масъалаҳо

барои Сотим Улуғзода барин ҷавони навҷӯ аз он гувоҳӣ медиҳад, ки ӯ дорои малакаи баланди нигорандагӣ будааст ва таъвонистааст нақши матбуоти он замонро дар ҳаёти мардуми тоҷик, бахусус занону духтарон, аз нигоҳи як ҷавони ҳудогоҳу маърифатпарвар муҳим арзёбӣ кунад.

Сотим Улуғзода дар рӯзномаи «Овози тоҷик» 5 сол фаъолият карда, бештар ба масъалаҳои илму маориф ва иҷтимоӣ аҳамият додааст.

Бояд гуфт, ки тарзи нигориши Сотим Улуғзода аз дигар адибони замонаш ба кулӣ фарқ мекард. Ӯ дар ҳар навиштааш вазъи зиндагии мардумро бо тамоми паҳлуҳои мохирона ба қалам додааст.

Навиштаҳои Сотим Улуғзода дар рӯзномаҳои «Комсомоли Тоҷикистон» (ҳоло «Ҷавони Тоҷикистон»), «Тоҷикистони сурх» (ҳоло «Ҷумҳурият») ва маҷаллаи «Барои адабиёти сотсиалистӣ» (ҳоло «Садои Шарқ») низ проблемаҳои ҳамаи замонро аз паҳлуҳои гуногун ба риштаи таҳлил гирифтаанд.

Паҳлуи дигари фаъолияти Сотим Улуғзода он аст, ки вай ҳанӯз аз солҳои 30-юм ба таҳқиқи осори намоёндагони шинохтаи адабиёти сеҳазорсолаи тоҷик тавачҷуҳ зоҳир намуда, дар ин росту низ хизмати бедареғ кардааст. Ӯ ҷун узви вобастаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон (1951) асару мақолаҳои зиёд таълиф намуда, дар инкишофи адабиётшиносии тоҷик саҳми муносиб гузоштааст. Як қатор мақолаҳои

олим, аз ҷумла «Лохутии мо» (1933) «Анҷумани якуми нависандагони шӯроӣ Тоҷикистон» (1934), «Садриддин Айни» (1935), «Дар бораи шоирони Помир» (1935), «Барои асарҳои саҳнавӣ олисифат» (1947), «Дар бори баъзе масъалаҳои танқиди адабӣ ва адабиётшиносии дар республика» (1954) ба адабиётшиносии ва нақди адабии давраи нав бахшида шудаанд. Ҳамчунин, Сотим Улуғзода

шоёни таҳсин буд. Маҳз тарғибу ташвиқи ватандӯстонаи рӯзномаи мазкур буд, ки як зумра фарзандони бонангу номуси тоҷик, ба монанди Домулло Азизов, Саидкул Турдиев, Ҳайдар Қосимов, Ӯрӯбек Ёқубов, Сафар Амршоев, Фатхулло Аҳмедов, Ҳодӣ Кенҷаев, Исмоил Ҳамзаалиев, Исмаи Шарифов, Тӯйҷӣ Эрайитов ва дигарон барои мардонагӣ бо унвони Қаҳрамони Иттифоқи Советӣ сарфароз гардидаанд.

Мунаққид Масъуд Муллоҷонов дар мақолааш «Нависандае, ки дӯсташ медорам» дар бораи фаъолияти эҷодии Сотим Улуғзода дар давраи ҷанг суҳан ронда, аз ҷумла навиштааст: «... Сотим Улуғзода дар очерку хикояҳои давраи ҷангии худ «Вай шаҳри Ленино мудофия мекунад» дар бораи қаҳрамонони Ленинград – Тешабой Одилов, «Исмоил Ҳамзаалиев» «Ҳамшахрии мо Эргаш Рӯзиев», «Бачамард» ва бисёр дигарҳо, ки дар рӯзномаҳои фронтӣ ва варақаҳои ҷангии алоҳида ҷоп шуда..., бо тиражи садҳо ҳазор нуса дар байни ҷанговарони советӣ паҳн карда мешаванд, ҳақиқати ҷанг ва қаҳрамонии фарзандони тоҷикро дар фронтҳо басо равшану амиқ тасвир кардааст».

Аксар мақолаҳои Сотим Улуғзода, ки дар матбуоти даврӣ ва ҳам алоҳида ҷоп шудаанд, дар ҳудогоҳиву худшиносии тоҷикон саҳми бузург гузоштаанд. Вай бо қалами бурро ва сеҳроқи худ дар таърихи фарҳанги мо ҳамчун рӯзноманигор, публитсист ва адиби шӯълавар шинохта шудааст. Аз ин нигоҳ, публитсистикаи Сотим Улуғзода дар матбуоти тоҷик мақоми арзанда дошта, дар тарбияи қаламкашони оянда ҳамчун аз аввалин мактаби рӯзноманигорӣ хизмати арзанда кардааст.

Публитсистикаи Сотим Улуғзодаро бе сафарнома тасаввур кардан мумкин нест. Сафарномаҳои «Саёҳати Бухоро бо ҳамроҳии С. Айни», «Шонздаҳ рӯз дар Афғонистон», «Раҳовард аз Покистон» ҳеле дилҷаспу хотирмон буда, муаллиф бо таълифи онҳо дар инкишофи жанри сафарнома дар матбуоти тоҷик саҳми босазо гузоштааст.

Ҳамин тарик, аз назари иҷмолӣ ба публитсистикаи нависандаи забардасти тоҷик, устоди ҷирадаст Сотим Улуғзода рӯшан мегардад, ки ин гуна асарҳои ӯ дар ислоҳ ва мазаммати камбудии ҷомеа дар солҳои аввали Ҳокимияти Шӯравӣ, тарбияи ҳисси ватанхохиву ватаншиносии насли наврас хизмати бузург кардаанд ва ҳоло низ арзишу аҳамияти худро аз даст надодаанд.

Нуриддин БОЗОРЗОДА,
устоди ДМТ

▶ ТОЗАҲОИ НАШР

Омӯзгори шинохтаи ҷумҳурӣ Барно Ашӯрова панҷох соли умри пурбаракати ҳешро дар соҳаи маорифи Тоҷикистон сипарӣ намудааст. Мавсуф хатмкардаи факултаи филологияи УДТ ба номи В. И. Ленин (ҳоло ДМТ) буда, пас аз хатми он дар як қатор муассисаҳои таълими миёнаи умумии шаҳру навоҳии ҷумҳуриамон ифои вазифа кардааст. Таҷриба ва дониши мукаммали ин омӯзгори хушсалиқа имкон додааст, ки минбаъд дар ВМИ ҚТ, шуъбаи

Пайроҳаи меҳр

маорифи ноҳияи Сино, Донишқадаи тақмили ихтисоси омӯзгорони пойтахт, ДҚТИБКСМ-и ҷумҳурӣ, Хадамоти давлатии назорат дар соҳаи маорифи назди Вазорати маориф, ДДЗТ ба номи С. Улуғзода фаъолиятшро бомуваффақият идома диҳад.

Китоби «Бубин, тафовути раҳ аз кучост то ба кучо» аз ҳаёти фаъолияти

педагогӣ ва рӯзгори босаодати ин омӯзгори варзида хикоят мекунад. Китоб аз ду қисм иборат буда, дебоча, таманиёт ва муаррифии муаллимаро дар бар гирифта, дар қисми дуюм оид ба хизматҳои омӯзгори пажӯҳишгар нақл

карда, намунаҳо аз ҷакидаҳои илмиву бадеии ӯро низ дар бар гирифтаанд.

Омӯзгор Б. Ашӯрова барои хизматҳои шоистааш бо нишони «Аълочии маорифи Тоҷикистон» ва як қатор ифтихорномаву сипоснома ва медалҳои ҷашнии соҳавӣ мушарраф гардидааст.

Ҳотами ҲОМИД,
«Омӯзгор»

► РОБИТАИ АДАБӢ

«Дарвешӣ сархуш» ё асрори ниҳони як шеър

Адабиёти рус аз давраи пайдоиш то замони рушд ва шукуфои дар пайравии адабиёти мардумони Ғарб, алалхусус, адабиёти Юнон арзи хастӣ намудааст ва барҷастатарин чехраҳои он асарҳои мондагори худро дар заминаи омӯзиши асарҳои адабони Ғарб эҷод намудаанд. Ба ҳам пайвастанӣ тамаддунҳо ва омӯзиши амиқи адабиёти классикии форсу тоҷик дар Русия аслан дар ибтидои қарни бистум сурат мегирад, ки ин давраи адабиёти рус бо номи «асри нуқрагин» («серебряный век») шуҳрат ёфтааст ва эҷодиёти як зумра адабони барҷаста, мисли Есенин, Блок, Ахматова, Гумилёв, Набоков ва ҷанде дигарон бо он алоқаманд аст. Ҳамин ҷо зикр намудан бамаврид аст, ки аз рӯйи ақидаи адабиётшиносон, агар давраи адабиёти руси қадим тӯли 7 қарнро (аз асри XI то асри XVII) дар баргирад, «асри нуқрагин»-и ин адабиёт ҳамагӣ 29 сол (аз соли 1892 то соли 1921) идома ёфтааст.

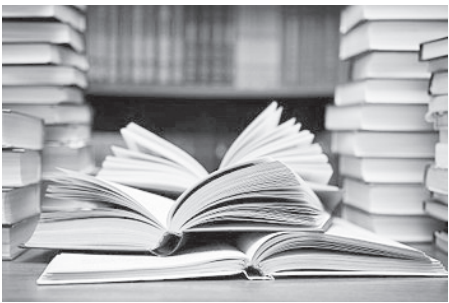
Моҳи майи соли 1906 дар шаҳри Петербург ҳамоиши аввалини «Махфили ҳофиздӯстон» («Кружок гофизистов») баргузор мешавад, ки поягузори фаъоли он адабони ҷавон В.Иванов ва Н.С.Гумилёв ҳисобида мешуданд. Дар ин замина, завқи Н.С.Гумилёв ба омӯзиши асарҳои шоирони исломии Шарқ, махсусан, Ҳофиз, Хайём, Носири Хисрав, Румӣ, Саной, Аттот ва ҷанде дигарон зиёд мешавад. Ин ҷо зикр кардан бамаврид аст, ки маҳз пас аз ташкил шудани «Махфили ҳофизшиносон» дар таърихи адабиёти рус равияи нав бо номи «Акмеизм» (аз калимаи юнонӣ – қулла, шукуфои, максимум) пайдо мешавад.

«Дарвешӣ сархуш» (Пьяный дервиш) иборати шоири шаҳир ва барҷастаи оғози қарни бистуми адабиёти рус Николай Степанович Гумилёв мебошад, ки тахти ҳамаи унвон ӯ шеърӣ алоҳидае низ эҷод намудааст. Ин шеър саросар ба мавзӯи фалсафаи ҳаёт аз нигоҳи ақидаҳои исломӣ бахшида шуда, дар ҳар як мисраи он нақшҳои бадеии ҳоси адабиёти форс, мисли булбул (соловей), соқӣ (виночерпий), кӯйи ҳаробот (трушоба), май (вино), рӯйи дӯст (лик друга) ва ғайра ба ҷашм воমেҳурӯд. Ёдовар бояд шуд, ки муаллиф ба шеърӣ мазкур аввалан «Илҳом аз форсӣ» («Подражание персидскому») унвон додааст. Ҳамчунин, дар ин шеър нуктаи назари ирфонии муаллиф, ки натиҷаи шиносоии ӯ бо ақидаҳои исломӣ аст, аз ҷумла, боварӣ ба ҳаёти пас аз марг (...кричит из ямы череп) ва мунозира бо рафтагон (...иду я по могилам) баръало намудор аст. Чунин образҳо дар шеър ақидаҳои фалсафии шоирони форсу тоҷикро ба хотир меоранд. Аслан вожаи «дарвеш» форсӣ – тоҷикӣ буда, маънояш марди сӯфии нодорам (дар баъзе мавридҳо ба маънои «ошиқ» ҳам меояд) аст ва Гумилёв ин вожаро ҳамчун муроди каллимаи русии «монах» (суфӣ) истифода намудааст. Муаллиф вожаи «дӯст» (друг) -ро ишора ба Офаридгор ва иборати «рӯйи дӯст (лик друга) – ро ишора ба қувваи бузургӣ илоҳӣ намуда, дар ҳар як банди шеър онҳоро батақдор истифода мебарад, ки ин усул низ ҳоси назми форсӣ тоҷикӣ мебошад:

...Вот иду я по могилам, где
лежат мои друзья,
О любви спросить у мёртвых
неужели мне нельзя?

*И кричит из ямы череп тайну гроба
своего:
Мир лишь луч от лика друга, всё
иное тень его...*

Бояд гуфт, ки шеърӣ дар боло зикршуда дар эҷодиёти Н.С.Гумилёв ягона нест ва ин шоир ашъори ирфонӣ ва сӯфиёнаи худро дар силсилаи шеърҳои «Персия» («Форс») ҷой додааст. Зиёда аз ин, номбурда асари сахнавии калонҳаҷме низ бо номи «Фарзанди аллоҳ» («Дитя аллаха») эҷод намудааст, ки дар он сахнаҳои ба ақидаҳои исломӣ алоқаманд ва ҷолиб хеле зиёд аст. Сахнаи мунозираи Ҳофиз бо мургони ҷаман, вохӯрии ӯ бо ҳазрати Хизр ва мурочиати Ҳофиз ба Хизр аз зумраи сахнаҳои мебошанд, ки ба адабиёти асримиёнагии форсу тоҷик

робитаи зич доранд. Қайд кардан бамаврид аст, ки образи Хизр аз «Қуръон»-и қарим набошад ҳам, дар нақлу ривоятҳои исломӣ ҳамчун нақши хоҷа, роҳгузар, саёхатчи хайрхоҳ, ҳомии бӯғҳои сабз ва ҷашмаҳои соф, мӯнис ва таъягоҳи мардумони бечора ва оврагард тез-тез воমেҳурӯд. Ҳамчунин, дар саҳифаҳои асари Н.С. Гумилёв вожаи ибораҳои ба ҷашм мерасанд, ки аз меҳри беандозаи муаллиф нисбат ба сарзамини форсхуви тоҷикон гувоҳӣ медиҳанд. Масалан, шаҳри Самарқандро ҳамчун пойтахти давлати Теуриён дар асри XIV, ки дар қорроҳаи «Роҳи бузурги абрешим» ҷойгир буда, Ҳиндустону Чин, Бағдоду Қоҳира ва Димишқу Нишопурро бо ҳам мепайваст, муаллиф бо ибораҳои «Оинаи даҳр» («Зеркало мира»), «Дурдонаи шарқ» («Жемчужина востока»), «Боғи ҷонбахш» («Сад души»), «Самарқанди олиҷаноб» («Великолепный Самарканд») ба забон меорад.

Шарқшиноси барҷастаи рус Э.Э.Бертельс дар китоби «Истилоҳоти назми сӯфиёни форс» («О поэтической терминологии персидских суфиев»), ки соли 1926 дар шаҳри Ленинград ба нашр мерасад, асарҳои дар боло зикршудаи Н.С. Гумилёвро ҷун самарҳои мутолиаи ҷандсолаи ӯ аз асарҳои барҷастаи исломии адабиёти тоҷикӣ форс, мисли асари Аттот «Мантик-ут-тай» («Язык птиц» ё «Беседа птиц»), шеърҳои Носири Хусрав, газалиёти Ҳофиз, «Маснавии маънавий» («Поэма о скрытом смысле») ва Румӣ, «Ҳадиқат-ул-ҳақиқат» («Окружённый стеной сад истины») ва Саной ва ҷанд асари дигари адабиёти тасаввуф ҳисобидааст. Ин ҷо қайд кардан бамаврид аст, ки асари зикршудаи Саноиро дар таърихи адабиёти форсу тоҷик ҳамчун «Қуръони форсӣ» ба забон меоранд.

Мутаассифона, ҳаёти Гумилёв фоҷиавӣ ба поён расидааст. Моҳи августи соли 1921 бо сабаби маълуми таъкиботи сиёсӣ бо ҳукми суд парронида мешавад. Санан вафоташ мушаххас нест.

Абдуҷаббор ХАЛИЛОВ,
устоди калони кафедраи
забонҳои коллеҷи омӯзгорӣ
шаҳри Панҷкент

► ШАРАҲМАНДОН

Кӯлбори пурбори муаллим

Муаллими хирадманду асил Шарифбек Абдурахмоновро аз овози кӯдакӣ мешиносам ва ин шиносоиву дӯстии мо Ҳангоми мактабҳои низ давом ёфт ва мустаҳкамтар гардид. Ў яке аз омӯзгорони собиқадори мактаби деҳа аст. Аз ман якҷанд синф поён мехонд, вале новобаста ба синну сол ҳарду дӯстони ҷонӣ будем, ҷунки ному насаби қариб якхела қамина Абдурахимов Шарифҷон ва ӯ Абдурахмонов Шарифбек доштем. Ин дӯстиву бародарии мо Ҳангоми дар мактаби олӣ таҳсил кардан низ давом кард ва боз мустаҳкамтар гардид. Ў дар факултаи физикаю математика мехонд, қамина дар риштаи таъриху филология. Ин солҳои 60-уми асри гузашта буд. Аз Ҳамон солҳои донишҷӯӣ бо матбуоти даврӣ сару кор доштам ва барои маводи навиштаам гоҳ-гоҳ ҳаққи қалам ҳам мегирифтам.

Дар институт он солҳо ҳаққи қалам, мактуб ва дигар ҳуҷҷатҳоро танҳо бо нишон додани ҳуҷҷати донишҷӯӣ меоданд ва Абдурахмонов бештар ҳаққи қаламу ҳуҷҷатҳои дигари ба номи банда омадаро бемайлони аз почтаи донишқада гирифта меовард, ҷунки ному насабамои қариб якхела буданд ва қормандони

почта ба ин он қадар эътибор намедоданд ё сарфаҳм наме-рафтанд.

Ҳамин тавр, баъдҳо дӯстиву бародарии мо Ҳангоми дар мактаби деҳа қор қардан низ давом ёфта, мустаҳкамтар шуд.

Солҳои 70-уми асри гузашта банда сарвари мактаби деҳаро ба уҳда доштам ва муаллим Абдурахмонов яке аз муаллимони ҷавону ояндадори мактаб буд. Он солҳо азбаски дар мактабҳо омӯзгорони маълумотдор намерасиданд, ғайр аз сарбории таълимӣ боз соатҳои холимондаро ба омӯзгорон месупориданд. Муаллим Ш.Абдурахмонов низ аз ин истисно набуд ва дар ду баст пурра дарс мегуфт ва маошаш ҳам аз дигар омӯзгорон баландтар буд.

Боре вазири маориф, шодравон Рауф Додобоев бо гурӯҳи қалони нозирон ва дигар қормандони вазорат барои санҷидани мактаб меоянд. Ҳангоми тафтиши дафтарҳои синф ҷашми ва-зир ба ному насаби муаллими ҷавон Ш. Абдурахмонов меафтад ва мебинад, ки ӯ нисбат ба дигар омӯзгорони мактаб ҳам соати бисёр дораду ҳам маоши баланд мегирад. Ва-зир, ки ҳислати «тез даргиранда» дошт, ба ҷашмонаш

бовар накарда, дарҳол супориш медиҳад, ки муаллими ҷавони «қаҳрамон»-ро ба наздаш ҳозир қунанд. Ва-зир лаҳзае нобоварона ба муаллим нигариста, аз ҳар тараф ба ӯ саволу ҷавоб мекунад. Вақте ки ҷавобҳои пурра ва қаноатбахш мегирад, аз хурсандӣ ба китфи муаллим тап-тап зада, «писарам, бояд омӯзгори муваффақ шавӣ» меғӯяд.

Ҳамин тавр, муаллими ҷавон бо гузашти солҳо яке аз омӯзгорони муваффақ ва таҷрибадори мактаб ва ноҳия гардид. Ҳоло аз нисф зиёди омӯзгорони мактаб худро шогирди муаллим Абдурахмонов мешуморанд ва ба ӯ эҳтиром доранд. Ва ӯ низ ёри хешро аз онҳо дарғ намедорад.

Шарифбек Абдурахмонов бо нишони «Аълочии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» сарфароз гардидааст. Шогирдони муаллим пайваста дар озмуноҳои фанӣ иштирок намуда, ҷойҳои ифтихори соҳиб мекарданд. Мо, ҳамкасбону дӯстон ва шогирдони муаллим, ба ӯ умри пурбаракату саломатии бардавом орзу менамоем.

Шарифҷон РАҲИМЗОДА,
омӯзгор аз ноҳияи
Абдурахмони Ҷомӣ

► ЗАҲМАТҚАРИН

Орзуҳои айёми кӯдакияи амалӣ шуданд

Бозор Намозов пири барнодил ва меҳрубонест, ки 49 соли ҳаёташро ба таълиму тарбияи насли наврас бахшидааст. Омӯзгори собиқадор айёми кӯдакӣ одате дошт, ки ба ҳисобу китоби даромади волидон қор мегирифт.

-Ҳар вақте ки падарам маошагро мегирифт, барои санҷиш ба ман меод, то ҳисобаш қунам, - меғӯяд Бозор Намозов. - Яъне, аз шашсолағияи маошу даромади падарамро меодонистам.

Номбурда зодаи шаҳри Қӯлоби бостонӣ буда, дар мактаби №3-и шаҳр таҳсили илм қардааст.

-Мактаб адабгоҳ, даргоҳи дониш ва илму маърифат ба ҳисоб меравад, аз ин рӯ, мо - наврасони он қамон бо шавқи беандоза аз дарсҳои устодон илму савод меомӯхтем. Аз фанҳои физика, забони русӣ, адабиёт, таърих, химия ва ҳусусан, математика фаҳмиши хуб доштам. Бинобар ин, маро ҳамсабақонам ҳамаша “Ҳисобдони синф” ном мебуданд. Ҷунки дар ҳалли масъалаҳои физикӣ ва математикӣ бо устоди дарсдиҳандаам қувваозмӣ мекардам, - идома медиҳад ҳамсуҳабти мо.

Устодон ба Бозор маслиҳат меоданд, ки баъди хатми мактаб ба донишгоҳ дохил гардида, илмҳои риёзиро аз худ намояд ва дар рушди илми математика саҳми хешро

гузорад. Онҳо умед доштанд, ки шогирдашон омӯзгори математика мешавад. Маҳз бо роҳнамоии машваратҳои устодон соли 1962 Бозори ташнаи илм ба факултаи физика-математикаи Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дохил шуд.

Соли 1966 пас аз хатми донишгоҳ дар мактаби №35-и ноҳияи Регар (ҳозира шаҳри Турсунзода) ба ҳайси омӯзгори математика ба фаъолияти педагогии хеш ҳусни оғоз бахшид ва ногуфта намонад, ки ин пешаи масъулиятнок барои устод Бозор ҷаҳони маънавии навро падида овард. Аммо қор дар як ноҳияи дур ва қудой аз волидон ба Бозори ҷавон мушқил буд. Аз ҳамин сабаб, соли 1969 дар мактаби №1-и шаҳри Қӯлоб фаъолияти худро ҳамчун муаллими математика идома дод. Дар ин даргоҳ солҳои тӯлонӣ ба таълиму тарбияи насли наврас машғул гардида, масъулиятшиносиро ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекард... Номбурда соли 2004 ба мактаби №50 ба ҳайси омӯзгори математика ба қор даъват шуд. Пас аз солҳои зиёди фаъолият соли 2015 бо сабаби беморӣ ба нафақа баромад.

Дар тӯли ним асри омӯзгорияш Бозор Намозов шогирдони зиёдеро тарбия намудааст, ки алҳол онҳо дар соҳаҳои гуногун қор меқунанд.

Ақмал ҚУРБОН

► ЭҶОД

Ҳумоюношён

Деҳи ман дар соҳили Оби Мазор –
Пораи марзи барӯманди диёр.
Деҳи ман дар домани кӯҳи азим -
Пуришқӯҳу ҳушинамою ҳуснбор.

Дар қанори деҳаи худ растаам,
Бар ҳама ҳору ҳасаш дилбастаам.

Бар азизону наққорони деҳ
Бо тамоми ҳастиям пайвастаам.

Босаҳомарзу ҳумоюношён,
Бошадо пеши назар қун бӯстон.
Марҳабо, бар ин замини сабзгун,
Деҳи ман бо қон пазираи дӯстон.

Салим РАҲИМ,
омӯзгор, ноҳияи Ховалинг

► ЭЪЛОН

Дикқат: озмун!

Хафтаномаи «Омӯзгор» бо Ҳадафи такмили тарбияи ватандӯстӣ, ифтихори миллӣ ва хештаншиносии насли наврас дар мавзӯи «**Ҳомии Ватан будан ша- раф аст**» барои бехтарин мақолаву гузоришҳо озмун эълон менамояд. Нигоштаҳо ба озмун бояд ба ум- датарин масоили ватанпарварию ватандорӣ бахшида шуда бошанд, андешаву мулоҳизоти ҷолибро дар бар бигиранд ва барои ба Ҳимояи ватан, хизмат дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳ омода намудани ҷавонон нақши шоиста бигузоранд.

Озмун аз рӯзи эълон шуданаш то аввали моҳи феврари соли 2022 идома меёбад ва дар арафаи Рӯзи Артиши миллии Тоҷикистон ҷамъбаст мегардад.

Ғолибони озмун соҳиби мукофотҳои махсус ва Ифтихорномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон мегарданд.

Таъкид:

Ҳаҷми мақолаҳо набояд аз 3-4 саҳифаи ҷопи компютерӣ (ҳарфи Times New Roman Tj, 14-2 интервал) зиёд бошанд, дар акси ҳол ба озмун роҳ намеёбанд.

Эътибор надорад

Шаҳодатномаи гумшудаи АБ №100043 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2002 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №75-и ноҳияи Фирдавсии шаҳри Душанбе ба Давлатов Сироҷиддин Раҳимович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи А №140669 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 1992 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №53-и ноҳияи Исмоили Сомонии шаҳри Душанбе ба Ибодов Сироч Шамсиевич додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-ШТА №0154125 дар бораи хатми синфи 9, ки онро соли 2006 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №75-и ноҳияи Фирдавсии шаҳри Душанбе ба Джабарова Муҳаббат Баратовна додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи БП №911788, ки онро соли 1982 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №10-и ноҳияи Шаҳринав ба Гулов Юсуф Кавракович додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ 0352398, ки онро соли 2017 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №26-и ноҳияи Мастҷох ба Азимзода Фирдавси Сиддик додааст, эътибор надорад.

Шаҳодатномаи гумшудаи Т-АТУ 0196256, ки онро соли 2015 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №8-и шаҳри Бохтар ба Алимов Юсуфҷон Зарифович додааст, эътибор надорад.

► ҚАДРДОНӢ

Барандагони ҷоизаҳои адабии ба номи Айнӣ ва Турсунзода

Нависандагон Қодири Рустам ва Абдугафори Абдучаббор, адабиётшинос Муртазо Зайниддинзода, шоирон Абдучаббори Суруш, Хайрандеш (Хайридин Қурбонӣ) ва Толиби Лукмон, мунаққид Мухриддин Сабури барандагони ҷоизаҳои адабии Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ ва Мирзо Турсунзода дар соли 2020 гардидаанд. Дар ин бора ҳафтаномаи «Тоҷикистон» бо истинод ба Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон хабар додааст.

Гуфта мешавад, ки нави- санда Қодири Рустам барои

тарҷумаи романи “Бозгашт ба Панҷрӯд”-и нависандаи рус Андрей Волос, Абдугафори Абдучаббор барои тарҷумаи

романи “Сад соли танҳой”-и Габриэл Гарсиа Маркес, Мур-

тазо Зайниддинзода барои силсилаи мақолаҳо дар доир ба адабиёти муосир барандаи Ҷоизаи адабии ба номи Са-

рои девони ғазалиёти “Ҳамешабахор”, Абдучаббори Суруш ва Толиби Лукмон барои силсилаи ашъор ва мунаққид Мухриддин Сабури барои силсилаи мақолоташ доир ба нақди шеърӣ муосир сазовори Ҷоизаи адабии ба номи Мирзо Турсунзода шу- данд.

Соли равон ба ин ду ҷоизаи Иттифоқи нависандагон но- сирон Давлатшоҳи Тохирӣ ва Сипеҳр Абӯабдуллоҳи Ҳасанзод низ пешбарӣ шуда буданд, ки ноком гардидаанд. Мавриди ёдоварист, ки ин ду ҷоизаи адабӣ соли 1989 таъ- сис ёфта, дар ду сол як мароти- ба ба адибон дода мешавад.

► ЁДБУД

Барои устод Ҳабибуллоҳ Тоа- тов донишмандони варзида, ки солҳои зиёде дар Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров фаъолият намудаанд ва соли гузашта ба синни мубораки 70 расида буданд, ин баҳор шодиву нишот на- овард. Ҷойгузини ӯ, чигарбанди ӯ, Фир- давси гул барини ӯ дар 43 - солагӣ дунёи фонино падруд гуфт.

Дар баҳор аз фоқа ранги заъфарон бошад маро,
Пераҳан бар дӯш аз барги хазон бошад маро.

Фирдавс Тоатов мисли падар омӯзгор буд, таърихи меҳанро шогир- дон меомӯзонид ва ба қавле, гузаштаре ба имрӯз мепайваست. Омӯзгори Дониш- кадаи тичорати Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд буд. Чанде қабл рисолаи ном- задияшро низ бомуваффақият дифоъ кард, номзади илми таърих шуд. Ва дар

Ман зиндаам ба хотири дурии дуриҳо

ситоиши падари меҳрубон меҳрномае иншо намуд, китоби аввалин ва ...охи- рин.

Имрӯзиёну ояндагон он меҳрномаро борҳо хоҳанд хонд, давомдихандаи кори падарро таҳсин хоҳанд гуфт, вале ӯ...

Бирафту гаму ранҷаш эдар бимонд,
Дилу дидаи ман бар хун барнишонд,
- меғунд пайвандонаш аз забони шоир.

Шохномасарои бузург- Фирдавсии покнаждро низ дар ин синну сол фар- зандаш вафот карда, ки гӯяд:
Зи бадҳо ту будӣ маро дастгир,
Чаро роҳ ҷустӣ зи ҷамроҳи нир?
Магар ҷамроҳони ҷавон ёфтӣ,
Ки аз пеши ман тез бишитофтӣ?
Фирдавс Тоатови азиз низ “тез биш-

тофт” сӯи ҷовидон, ба дурии дуриҳо...

Дар ғами ӯ манзили мо шуд ҳароб аз сели ашк,
Хонаи моро ҳубоби рӯйи дарё карду рафт.

Фарзандонаш давомдихандаи кори ӯ хоҳанд буд. Манижааш донишҷӯ аст, писаронаш - Манучеҳру Хусрав дар мактаб хубу аъло меҳонанд. Шогир- дони донишқада низ кори ӯро давом хоҳанд дод. Ва барои додари бихиштӣ:

Ҳамеҳаҳам зи довари Кирдгор,
Зи рӯзидеҳи пок Парвардгор,
Ки яксар бубахшид гуноҳи туру,
Дурахшон кунад тирагоҳи туру.

Раҳмонбердӣ ИМОМБЕРДИЕВ,
мушовири шӯъбаи маорифи
шаҳри Панҷакент

► МЕҲРНОМА

Дидори мубораки ту наврӯзи дилам

Муҳаббати модаронаи муалли- маи кафедраи бахисобгирии муҳосиби таҳлил ва аудити факултаи иқтисодии Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуровро мо - донишҷӯёни кафедра ҳамеша ва дар ҳама ҳолат эҳсос мекунем. Бисёр инсонӣ до- нишманд ва тозақоранд. То ба ҳол аз наз- ди эшон ягон донишҷӯ ноумед набарома- дааст. Агар рафту хангоми машғулиятҳо ба мушкилие дучор гаштем, хатман назда- шон меравем, маслиҳат мепурсему машва- рат мегирем. Дилором Абдуллозода бисёр

инсонӣ раҳмдиланд ва маро ҳамеша бо суханҳои нек ва самимӣ рӯҳбаланд меку- нанд, то ман дар байни шарикдарсонам аз маъюб будани хеш дилшикаста нашавам. Худоро шукр, ки меҳру эҳтироми устодам ба камина зиёд аст ва ман кӯшиш меку- нам, ки ба он муҳаббат, садоқат ва бова- рияшон сазовор бошам.

Ман бештар ба адабиёт ва фарҳанг майлу рағбат доштаму дорам. Эҷод меку- нам ва чанд дафтари шеърӣ низ рӯйи чо- про дидааст. Маҳз ташвиқи муаллима буд, ки дили маро ба дунёи муҳосибот гарм

кардаву шамъи ин пеша-муҳосибиро дар дилам фурузон намудааст. Қайд кардан бамаврид аст, ки Дилором Абдуллозода яке аз аввалин хонандагони китобҳои ман - “Шабехи Шарқ” ва “Саодат аз иродат” мебошад. Барои иродат ва эҳтироми ҳос ин каломӣ мавзунро барои инсонӣ шариф ва модари маънавиям эҳдо менамоям:

Дидори мубораки ту наврӯзи дилам,
Ҳарфи ту чароги нурафрӯзи дилам.
Дар шаҳр ба ҷои модари деҳотим,
Малима, туй ҳамеша дилсӯзи дилам.

Дилшодзода Файзуллои СУЛАЙМОН,
донишҷӯи ДДХ ба номи академик
Бобочон Ғафуров

Ахли қалами ҳафтаномаи “Омӯзгор”, маҷаллаҳои “Маърифати омӯзгор” ва “Маори- фи Тоҷикистон” аз даргузашти Сафаралӣ АБ- ДУЛЛОЕВ, собиқ мутахассиси пешбари Аген- тии давлатии назорат дар соҳаи маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, андухгин буда, ба ахли оила ва хешону пайвандони марҳум ҳамдардӣ баён мекунанд.

Рохбарият, ҳайати иттифоқи каса- ба ва омӯзгорону кормандони Донишқадаи ҷумҳуриявии такмили ихтисос ва бозомӯзии кор- мандони соҳаи маориф ба мудири шӯъбаи раво- бити байналмилалӣ, татбиқи лоиҳа ва грантҳои

донишқадаи мазкур Собирахон Ҳабибова бино- бар даргузашти ПАДАРАШ изхори ҳамдардӣ менамоянд.

Кормандони Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз даргузаш- ти ҳамкори худ, сармутахассиси фанни химия Солеҳ РАСУЛОВ андухгин буда, ба пайвандону наздикони марҳум ҳамдардӣ баён мекунанд.

Кормандони Маркази миллии тестии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳамкори худ, сардори бахши банақшагирӣ, мониторинг ва муносибатҳои байналмилалӣ Парвина Шаро-

пова бинобар даргузашти МОДАРАШ изхори ҳамдардӣ менамоянд.

Аз даргузашти ҷонгудоии собиқадори ма- ориф ва иттифоқи касабӣ шаҳри Душанбе, зани хирадманду бомаърифат ва раҳнамою маслиҳатгари ҷавонон Бону УСМОҶОВА саҳт андухгинем ва ба ахли оилаву пайвандони марҳум изхори ҳамдардӣ тасليات мекунем.

Н.Ниёзмамадова,
М.Нуриддинова,
Б.Ашӯрова,
М.Атаева

Сафробахши ғаҳон омӯзгор аст.

ОМУЗГОР

Муассис: Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Почтаи электронӣ: omuzgor@inbox.ru
Сомонаи ҳафтанома: www.omuzgor-gazeta.tj

Сармуҳаррир
Ноилшоҳ НУРАЛИЗОДА

Ҳайати М.ИМОМЗОДА, Н.САИД, М.САЛОМИЁН, Г.ҒАНИЗОДА, Д.ҚОДИРЗОДА,
таҳрир: Н.СОБИРЗОДА, Ф.РАҲИМӢ, А.МУРОДӢ (ҷонишини сармуҳаррир), Н.ОХУНЗОДА (котиби масъул)

Суроға: 734025, ш.Душанбе, х. Айнӣ - 126, Телефонҳо: қабулгоҳ - 225-81-55, ҷонишини сармуҳаррир - 225-81-58, котибот - 225-81-57, муҳосибот - 225-81-61

«Омӯзгор» тахти рақами 0018/рз, аз 13.07.2015 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хотири ҷандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифони ҳамфикр набояд ва барои онҳо масъулият ба уҳда нагирад.

Навбатдори шумора Н. ОХУНЗОДА

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озода» ба таъби расид. | Индекси обуна - 68850 | Адади нашр: 41315 нусаха | Таррох: С. Ниязов | Ҳуруфчинон: С. Саидова ва Д. Забиров

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридгашта баргардонда намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳо дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютерӣ андозан 14 (фосилаи 1,5) - и ҳарфи Times New Roman Tj, қабул менамоянд.